NA W 56e

Examen van de Valsche

Resolutie v. de Heeren

Burgemeesters enz.

EXAMEN
VANDE
Valſche Reſolutie vande Heeren Burgemeeſters ende Raden tot Amſterdam.

Op 't ſtuck vande

WEST-INDISCHE
COMPAGNIE.

TOT AMSTERDAM,
By *Abraham de Bruyn* by de Regeliers-poort 1649.

EXAMEN

VANDE

Valſche Reſolutie vande Heeren Burgemeeſters ende Raden tot Amſterdam.

Op 't ſtuck vande

WEST-INDISCHE COMPAGNIE.

DEwijle datter onlangs ſeecker vyandt vande E. E. Regeringe der Stadt van Amſterdam, zijnde niet alleen de peirle van deſen Staet/ maer oock het wonder vande wereldt gelieft heeft ſijne duyvelſche paſſie ſo veel toe te geven/ dat hy wel bedachtelijck by ſeecker ſchrift ghenaemt Copye vande Reſolutie vande Heeren Burgemeeſters ende Raden tot Amſterdam, op 't ſtuck vande VVeſt-Indiſche Comp. getracht heeft de voorſeyde Regeringe in 't generael en eenige Leden in 't beſonder met onrecht te laſteren/ te beſpotten/ en waert mogelijck der ſelven goede Gemeente / mitsgaders oock 't heele Landt tegen haer op te hitſen/ of ten minſten haer by de ſelve ganſchelijck en t'eenemael verhart te maecken / ſoo en hebbe ick niet konnen ledich ſtaen / en met goede oogen aenſien / dat ſoo een loffelijcke Regieringe/ wiens gelijcke noch in onſe Staet noch daer buyten / loopt de heele wereldt deur / niet en is te vinden/ alſulcken onrecht ſoude gheſchieden/ en dienvolgens goet gevonden / alle 't geene wat deſen Schryver by brengt eens te gaen examineren / en dat voor al de wereldt te verthoonen / om daer mede voor ſoo veel in my is / ſyn voornemen tegen te gaen en te breecken.

Ick weet wel dat haere E. E. mijn dienaengaende geen danck ſullen weten/ en ſeggen ſullen/ gelijck oock alle verſtandige perſoonen/ dat ſulcx onnoodich is / dewijle het een notoire valſche Copye van haere reſolutie is/ en een puur gepractiſeert ſchrift/ en dienvolgens niet waerdich eenige beantwoordinge van andere / als de ſelve van nature medebrengende of in ſijn ſelven vervatende. Evenwel dies niet tegenſtaende/ heb ick dat willen doen/ om reden voorſz. en met eene te wederleggen de ſwacke argumenten die deſen Man by brenght tot bewijs van ſyn gheſuſtineerde

mitsgaders om elck een t'ontdecken sijn malitieus hert/ ende aen te wijsen de grove plompigheden die hy gebruyckt.

D'Oorsaeck die desen Schryver / hier toe gedrongen heeft / is/ soo het schijnt / om dat haere E. E. met hem en veel anderen van sijn humeur tot noch niet en hebben konnen verstaen met Portugael te breecken tot maintenement vande West-Indische Comp. en schijnt daer over soo ghestoort te zijn/ dat hy uyt wraeckgierigheyt dit heeft bedacht en ghedaen/ seecker wel een slechte reden/en daer over hy hem selven veel eer behoort te schamen/als sich te storen/ gelijc hem in desen sal aengewesen werden.

Ende hy der handt nemende/'t gene hy sustineert in't advys van Ed. Heer Burghemeester Oetges / namentlijck / datmen de VVest-Indische Compagnie by alle middelen behoort te helpen en die te poogen te herstellen: Staet voor eerst te noteren/ dat hy al de werelt gaerne soude wijs maecken dat de Heer Burg. Oetges van soodanich advys is / dat voor eerst een groote leugen is/ want die Heer is al te wijs daer toe/dat hy die de eerste stem heeft/ van so slechten oordeel soude zijn/en so slechte reden daer van oock soude geven gelijck wy terstont sullen hooren. Wel is waer dat sijn Ed. van advys is datmen de VVest-Indische Comp. behoort te assisteeren soo veel den Staet en ghelegentheyt des Landts vermach, maer hoe veel verscheelt dat van't geene desen Schryver ons gaerne soude wijs maken/een kindt sou dat wel oordeelen. Soo is dan dat sijn eygen sustenue ende wil in effecte seggen/ dat den Staet van 't Landt de VVest-Indische Comp. wederom behoort te herstellen, dat is haer aen haer verloren Brasil, Angola, en St. Thome mitsgaders aen haer gelede schaede te helpen, en tot dien eynde met Portugael dadelijck te breecken, en 't selve voor eerst te water, en als dat niet lucken wil dan oock te lande aen te tasten, voorts oock eenige duysent Soldaten op nieu weder na Brasil te senden beneffens een goet getal oorloch-schepen om de Rebellen en die van Portugals Brasil daer mede soo te water als te lande offentivelijck aen te tasten, ten eynde om soo wel Portugal als haer Brasil daer toe als met gewelt te dwingen, gelijck dat desen Schryver by stucken en brocken / in syn gepractiseerde advysen ghenoechsaem te kennen geeft/ sich selven schamende dat soo teffens uyt te werpen/ ende d'een of d'ander van die Ed. Regeringe op te dringen/vresende van de school-Jongers over sijn groote en tastelijcke leugen en plompigheyt selfs bespot te worden. Durvende in't advys van den Ed. Heer Burg. Oetges sich niet verder dienaengaende openbaren/ als datmen de VVest Indische Compagnie by alle middelen behoort te helpen,en die pogen te herstellen, bedeckende alsoo sijn vorder seggen achter die weynich woorden/ by alle middelen, meenende daer by nochtans al 't geene ick hier boven heb verhaelt.

Onlangs is by seecker Tractaetge ghenaemt Haerlems schuyt-praetge, aengewesen dat de Hooge Regeeringhe des Landts niet schuldich noch gehouden is op soodanige wijse de Compagnie van West-Indien te helpen/ tot herstellinge van haer vervallen Staet / jae dat sy sulcx niet vermach

mach te doen / dat soo sy dat dede daer seer qualijck aen soude doen/ ende hoe verde sy daerinne maer behoorde te gaen: ende soudet / mijns achtens daerom een dwaesheyt van my zijn / dat ick dat hier weder gingh verhaelen, en mijn werck met een ander mans verstant en woorden wou gaen versieren: soo wyse ick dan elck een daer heen/ en achte dat niet besonders meer van yemant daer toe kan gescyt werden: mijn selven daer mede conformerende: Alleenlijck sal ick dit hier noch daer by seggen/ dattet my wel vreemt geeft/ dat de Hooge Regeringe des Landts/ so een oneedelijcke en op 't hoochste haeren Staet schadelijcke solicitatie met sulcke patientie verdraecht en aenhoort / dat ick my niet ghenoech kan verwonderen over het groot onverstant / en de stoutigheyt van dese luyden/ die het heele landt deur op schuyten en wagens / in stegen en straten op alle bruyloften en maeltijden en by na in alle geselschappen de mondt daer van vol hebben / d'een dit d'ander dat by brengende tot bevestinghe van haer seggen / gelijckmen in dit lieve schrift dat alles ten naesten by/ by een versamelt heeft/ soeckende die paerden dreck elck een voor oprechte Spaensche vygen inde handt te steecken en te verkoopen. 't Is wonder dat dese stoute menschen haer niet en schamen de Hooge Overigheyt dus lastich te vallen / ende de selve sulcke groote en swaere sacke voor te leggen: wel en zijnse niet genoech gheleert / met haer voorige meenichvuldige quade raden en voorslagen/ diese met diengelijcke onbeschotheyt en importuniteyt hebben door ghedrongen ? en daer van men nu soo veel berou heeft alser dagen in 't Jaer zijn: zijnse noch niet genouch gheleert haer stil te houden en de Hooghe Regeeringhe die sacke te bevelen / om daerinne te disponeren so als haren goeden Raedt best sal gedragen/ sonder selfs dit of dat voor te slaen/ en gelijck als betoovert daer op te staen? Hoe weynich considereren sy daer in het ghemeene beste/ maer 't is haer alleens wiens huys datter brandt als het hare geen noot heeft/ sy wilden datse geholpen waren al sout alle andere Ingesetenen haer welvaert kosten/ als siende maer alleen op haer particulier. Sy passen daer niet op/ wat groote onheylen/ wat bloetstortinghe/ wat jammer/ schade en ellenden daer uyt sullen ontstaen/ alsmen maer haer appetijt wil versadigen/ en 't oorlochs mes in handen nemen en dat gebruycken/ och watte quade Christenen! hoe verre sijn sy vande waere Reformatie afghedwaelt. Maer dat overgeslagen: laet ons de redenen eens gaen examineren die desen lieven Schryvers bloedt-pen by brenght / tot bevestinghe van sijn seggen.

Voor eerst dan seyt hy in sijn leugenachtich advys vande Ed. Heer Burg. Oetges: Dat het afgaen vande VVest-Indische Comp. inde Stadt van Amsterdam, de Neeringe. Coophandel en Scheeps-rederyen oock doet afgaen. Een openbare leugen: want in 't regart van de Brasilsche Negotie/ wat die daer door is vermindert dat heeft de Portugaelsche wederom toegenomen/ so veel wennighe Suyckeren als wy nu uyt Brasil krygen/ soo veel meer halen wyder uyt Portugael/ so veel minder Coopvaerdye-schepen als nu der-

waerts vaeren/soo veel meer Capers en Oorloch-schepen varen nu daer heen/ soo veel minder Coopmanschap nu daer heen vaert / soo veel meer ammunitie van oorloch en ander krijchs-gereetschap gaeter derwaerts/ en soo veel minder Cooplupden / Schippers en Passagiers nu daer nae toe gaen/ soo veel meer Officieren en Soldaten varen daer heen: Doch genomen de Neeringhe/ Coophandel en Scheeps-rederpe deser Landen was al ten deele door 't afgaen vande Compagnie ooch mede wat afgegaen/ salmen om dat wepnige/ den gantschen Staet periculiteren/ en in een openbare swaere en kostelijcke oorloge treden/ die sesmael meer swaricheyts ons sal bp brengen/ als dat wepnige emporteert? sept alle man sulcx niet mede van onsen oorloch tegen den Coninck van Spaengien? namentlijck dat d'ophoudinghe van dien / ooch is d'ophoudinghe vande welvaert/ trafijck en neeringe; maer ick vraghe ofmen die daerom wederom behoort te vorderen; Ick meen wel neen.

De reden die hp hier toe bp brengt / Is dat de Heer Burg. Oetges nu aen de Compagnie so veel Ossen niet en verkoopt als voor desen, seecker wel een slechte reden: want koopen die nu geen andere / jae hout sijn Ed. die nu over? Neen.

Ten tweeden sepdt hp: Datter noch meenich Negotiant ende Coopman bedurven sal worden door banckeroeten, die gewisselijck, so geseyt wort, sullen moeten volgen, indien de Compagnie niet gemeinteneert wort. Een rechte molick om de kinderen of onnoosele vogelen verbaert te maecken / ep liebe secht mp waer deur? om dat haer actien tot niet sullen loopen? die gelden immers nu alree wepnich genoech / en of die bp de maintenue al thien ten hondert hooger loopen / wat kan dat helpen? die nu door den slechten staet vande Compagnie niet al gefailleert en is en sal/ of sp ghemainteneert wert of niet/ niet failleren/ dat is seecker. Hoe wepnich dat hp sijn epgen seggen gelooft dat blijckt daer upt/ dat hp segt/ so geseyt wordt, epntelijck wie en verstaet niet datmen de Compagnie sal mainteneren? maer de questie is hoe.

Ten derden sept hp: 't Is oock te vreesen, hoe lichtmen het oock wil op-nemen, dat het Grau eens mocht op de been komen en haer aen d'een of d'ander Burgemeester, dieder geen schult in heeft, vergrypen. Een tweede bullebacht: liebe segt mp wat grau? de gemeene man van Amsterdam? ghp zijt verdoolt/ wat heeft die daer mee te doen? wat interest heeft sp daer in? stelt haer de Compagnie niet te werck/so stelt haer een ander te werck/gelijckmen dat ooch siet; Ooch wert de Ed. Regeeringe van Amsterdam van haer grau al te seer ontsien en bemindt om tegen haer op te staen / wanneer heeftmen dat daer gesien? en of sulcx geschiede / wie soude d'opstoockers daer van zijn? niet de Bewinthebbers of desen Schrpver en sijns gelijcke? maer sp beginnen dat eens.

Ten vierden sept hp: VVant het schynt en men roept het heele landt deur op de qua wille van Amstetdam, en dat die hem niet en behoort te kanten tegen de geheele Regieringe. Wie isser meer gelegen aen de welvaert en qualickvaert

vande

vande Compagnie als Amsterdam? daerom moetmen oock ghelooven/ dat sy de welvaert van haer Burghers/ de vergrootinghe van haer Negotie / Coopmanschap en Schipvaert soo wel soecken als d'andere Steden: hoe staet het haer niet vry haer meeninge te seggen? hebben sy niet hare vrye stem? staense onder d'andere Leden-men examineert haer redenen onpartydich/ men sal bevinden dat sy de rijpste zijn/ maer hoort doch watter volcht / om wat oorsaeck sy haer behoorde te laten seggen/ om so een sware oorloge aen te vangen/na't seggen van desen Schrijver.

Een vierden seyt hy: Datmen sich daer toe behoorde te laten bewegen door 't gekarm van so veel bedructe, onnoosele VVeesen, VVeduwen ende andere eenvoudige menschen, die haer gelt aen de VVest-Indische Compag. hebben gegeven. O slecht verstant! hebben sy dat gedaen op 't begeeren of op 't bevel van de Ed. Regeeringe? neense/ hebben sy daer over wel eens met haer raet geleeft? neense/ hebben sy dat niet uyt haer eygen selven ghedaen? jaese/ heeft de Ed. Regeeringhe de Compagnies middelen onder haer? neense/ of zijnse haer wat schuldich / datse haer onthout? neense / wel soo en slupt oock dit seggen niet beter als een tang op een varcken/of men most generalijck vast setten/ dat het Landt alle particuliere schade en bancqueroeten schuldich zijn te vergoeden / of meent dese nar dat by de resolutie van 't landt van de Comp. te maintenreren/ sy alle de schulden vande Comp. sullen aennemen / soo zijnse vert verdoolt/ en so niet/ waer toe dienen dese redenen? of ghenomen de Comp. krijcht haer lant weer/sijn dan dese luyden verseeckert van haer gelt? in't minsteniet.

Een vijfde wil hy seggen: Dat by foute van dien, die vande Ed. Regeeringe pryckel sullen loopen om van d'een of d'ander droncken hooft en onverlaet van Matroos of Soldaet van die over komen en niet betaelt wordē, na't leven gestaen, of sogeteyckent te worden dat het al haer leven haer sou heugen. Een fraye reden/ waert dat die vande Regeeringe al t'samen kinderen waren / 't is wonder dat hy het blaffen vande honden mede niet en allegeert / daer sal wel sorg ghedragen werden/ dat alle Matrosen en Soldaten die van Brasil komen/ en die vande Regeeringe daer heen zijn gesonden/ promt betaelt werden/ en alwaert schoon niet / soo en sal niemant het hert hebben dat te dencken/ en soo dat echter quam te geschieden/ soo salmen sien dat geen hondt die gebeten sullen hebben, so ick die Regieringe maer ten rechten ken.

Een sesten seyt hy: Om dat sy altoos neffens de Oost-Indische Comp. geoordeelt is een vande beste zenuwen van onsen Staet te zijn. Jae wanneer? doense noch in fleur was/ doense rijck en machtich was/ doense thien of twaelf duysendt man van haer selven konde onderhouden met dertien en meer schepen van oorloge/maer dat is vergaen/door diense na sijn eygē seggen nu niet een stuyver heeft, noch oock eenich credyt.

Een sevensten seydt hy: Om datse altoos dienstich voor de Negotie ende Scheepvaert is, daer 't welvaren vande Stadt van Amsterdam in bestaet. Dat is wel waer / maer en is nochtans van sulcken ghewicht niet / datmen ter saecke van dien/ den heelen Staet in een generale nieuwe over-Zeesche

oorloch

oorloch sou werpen/ de swarigheden waer van niemandt die leeft kan te vooren sien noch weten.

Dit zijn dan de seven redenen die desen Schrijver in 't ghepractiseert advijs van de Heer Burg. van VVaveren by brengt/ die inder daet geen halve goede reden konnen uyt maecken.

Tredende tot het advys vande Heer Burg. Bicker, die even vande selfde stoffe is als de voorgaende/ namentlijck een puur ghedichtsel van desen Schrijvers losse herssenen. Hy tracht dan desen Heer te beschuldigen van advys te zijn/ Dat de Comp. niet te salveren is, datse verloren is, dattet beter is dat alles verkocht wort, en de Negotie, te weten, van Guinea mitsgaders de reste, en de kust van Africa open gestelt voor elck een van desen Staet. Wel wat heeft sijn Ed. hier aen misseyt? heeft hy geen vrye stem so wel als een ander? kanmen dien aengaende hem hooger beschuldigen als van geen ghesont advys te zijn? en als hy 't so gevoelt waerom sou hy dat niet mogen seggen? behoortmen hem daer over te blameren/ te taxeren/ en op schuyten en wagens uyt te krijten/ gelijck of hy een vyandt van 't landt waer? seecker dat is niet wel gedaen/ en doetmen sijn Ed. daer mede het meeste ongelijck vande wereldt/ en wat is daer aen gelegen dat hy van dat advys is/ hy breeckt en maeckt de wet niet alleen/ 't hangt aen sijn seggen niet/ laet ons eens gaen examineren/ wat hy seyt/ of het schijn van waerheyt heeft of niet.

Desen Schrijver bekendt datse niet een stuyver heeft noch oock credit. Isser dan niet verlooren na sijn eygen seggen? en gelijck sijn Ed. verstaet dat het Landt haer niet schuldich is/ noch gehouden soo veel aen haer te kost te leggen/ isse dan niet verlooren. Item: als sijn Ed. verstaet dat al watmen aen haer te kost leyt te vergeefs is en niet sal helpen/ isse dan niet verlooren? als sy aen d'een zijde niet raetsaem vint om harent wil in een nieuwe sware oorloge met Portugael te treden/ ende aen d'andere zijde siet dat sy daer mede niet en wilt accorderen/ of Portugael so onredelijcke conditie voorleyt/ dat sy daer geensints na wilt luysteren/ en dien volgens de handelinghe laet dryven/ isse dan niet verlooren? nu dat vast geset zijnde datse verlooren is/ so staet oock vast datse niet te salveren is/ als oock dattet dan beter is dat alles verkocht wort en tot geldt ghemaeckt, ende de Negotie open gestelt voor elck een. Ick vrage dese Schrijver of sijn Ed. ongelijck heeft/ van als dan niet te konnen bevroeden datter yets goets afkomen sal, ende te sustineren/ dat al 't gelt in 't water sal gesmeten zijn, datmen daer aen sal besteden. Wel heeftmen nu twee Jaren lanck dat niet gesien? is alle 't gelt niet in een bodemlose maut ghevallen? isser met al ons woelen en draven yet meer als wint gedorst? heeft sijn Ed. niet gelijck? en ist niet waer? als hy seyt/ dat hy 't lang te vooren heeft sien komen, dat het so sou uytvallen, en dattet niet anders na sulck huyshouden kost uytvallen. Claecht sijn Ed. niet met reden over de veelheyt vande Camers? over de veelheyt vande packhuysen? over de veelheyt van Bewinthebbers, Boeckhouders, Dienaers en gerit alser aen elck Camer was? heeft sijn Ed. als een wijs man/ een quaet eynde

voor

voor de Comp. daer uyt te gemoet gesien, wat dunckt je heeft hy geen gelijck ghehadt? isser niet op ghevolcht? neemt het dat sijn Ed. ghesept heeft/ Dat de Camers malkanderen hebben bedrogen, datse ruyten en tegen malkanderen stalen, die maer kost ende dorst, dat die rijck wiert, en de Comp. arm, ist niet waer? waerom hem daerom geblameert? en gelijck daer over in een blau boecje te toon gestelt? en voor so veel den Schrijver belangt / het Grau over gegeven/ om vermoort of geplondert te werden/ foy/ foy/ salmen so eerwaerdige Heer/ so grooten Patriot van onsen Staet / so qualijck beloonen? heeft hy daer soo qualijck oock aen ghesept? Laet de Brabanders ende VValen nu eens sien wat Baronien sy daer uyt sullen halen, als hy weet datse daer op haer reeckeninge gemaect/en haer daer over veelmaels beroemt hadden / wel mach een Burgemeester van Amsterdam sijns Burgers ydele roem niet verwijten? daer 't Godt in t Paradijs met sijn exempel ons leert? Maer laet ons voortgaen / wat swarighept moveert de Heer Burgemeester meer? Dat hy het Recif voor verlooren hout, so de Portugysche Vloot uyt is, wel is dat wonder dat een out wijs man swaer hoofdich is? is hem dat sulcken schandt dat hy daer over verdient gheschavotteert te zijn? ist niet te duchten datse te water daer nae toe is? bzaecht dat eens de Zeeusche Remonstrant maecker/ die set het vast/wie sal hem over de stoute onbeschaemthept deses Schrijvers niet verwonderen? wel wat gebeurter al inde werelt! ist niet wel gesept en besloten? het Recif verlooren dat het dan met de rest gedaen is, en waerom blameert men dan dien goeden Heer? ist mede qualijck gesept? Datmen na Vranckrijck niet en behoeft te gaen, om aldaer een Middelaer tusschen Portugael en de Compagnie te soecken, daer sijn Ed. wel expressselijck sulcx op sijn voorgaende presupoost fondeert / en noch daer by seght / dat hy na syn gevoelen spreect, heeft sijn Ed. vande tegenwoordige regeringe des Cardinaels en de sijne dat gevoelen/ Dat de selve noch desen Staet noch de VVest-Indische Comp. yets goets is gunnende, noch 't welvaren, noch d'eenicheyt ende de ruste in Vranckrijck selfs niet seer en soect, en dat de Staten des Rijcx wel van herten wenschen, dat de schamele Gemeente so tyrannelijck niet en wierde uytgeput alse nu doet, en dat sy oock geerne den vrede so wel sagen als wy: so is hy dat alleen niet hier in't lant/noch de hondertste niet/maer past dat so publiquelijck gesept/en in spetie yemant nagedupt te zijn? in geenderley manieren / wat heeft desen Schrijver dan daer mede voor? niet anders als om heel Vranckrijck sijn Ed. waert mogelijck op den hals te smyten/ of ten minsten hem aldaer verdacht en gehaet te maecken met alle syne Vrienden/ schoone proceduren/daer alle eerlijcke zielen van gruwelen: Ondertusschen vraech ick oft qualijck gesept is van sijn Ed. dat hy om die redenen/ selfs noyt en heeft konnen gelooven dat van Vranckrijck yet goets voor de VVest-Indische Comp. sou konnen komen, staet hem niet toe sijn gevoelen recht upt te seggen / en juffer upt de mont te spreken als 't tijdt en stont is? wanneer salment dan doen? wat soecktmen dan hier onder? niet anders als datmen alle gheintresseerde van de West-Indische Comp. desen goeden Heer met alle de zijne en die van

van sijn advys zijn geerne op 't lijf sou hitsen / om haer by d'een of d'an-
der occasie affront te doen / ten minsten by dat middel by al de wereldt
verdacht en ghehaet te maecken/ en naeghedupt te worden/ dat sy alleen
waren d'oorsaeck van d'ondergauck van de Comp. daer sy doch soo on-
noosel van zijn alst jongste kindt in't landt. Desen Schrijver voortgaen-
de in sijn desseyn/ beschuldicht sijn Ed. van dat hy sustineert / Dat de Ne-
gotie moet open staen en niet bedwongen zijn, en dat de Compagnien van Negotien
halve Monopolien zijn. Dan ick vrage of yemant van verstant dat loochent?
waerom sijn Ed. dat specialijck dan verweten? nergens anders om als
ick heb gheseyt/ bruyt hem sieje wel hy is de man met al de sijne die oor-
saeck zijn van u schade. O quade ziel! ghy behoort u te schamen sulcx te
dencken/ ick laet staen te laten drucken. Dat sijn Ed. de Bewinthebbers
naduyt dattet haer eygen schult is, datse niet wel toegesien hebben, datse ghenoech
syn ghewaerschout van der Portugysen comployt ende verraet, maer dat de Com-
peers het alleen woude regeren. Is dat gelogen? neen/ maer de rechte vier-
kante waerheyt/ en wie daer breeder bescheyt van wil hebben die sprec-
ken Sr. Grebing en Sr. Abraham de Vries aen/ daer onder leggen al-
le de stucken daer toe dienende / maer waerom de Heer Burg. des niets
tegenstaende daer over gheblameert? niet anders als om hem voor die
man uyt te krijten/ die oorsaeck is/ van dat de Regeringe vande Comp.
nu soo inden haet is / 't is hem ghenoech op wat manier hy dien goede
Heer maer kan bekladden / fraye stucken die niet veel en deugen! noch
gaet desen Schrijver verder/ en duyt de Heer Burg. na / dat die de Be-
winthebbers vande Comp. noch bespot/ in dese hare ellendige staet / als
hy seyt/ dat sijn Ed. soude geseyt hebben/ Laet nu eens sien watte mannen het
zijn, een groote leugen / hoewel sijn Ed. dat vry staet en elck een / en daer
niet veel aen verbeurt en is / want sy 't wel verdient hebben. Desen
Schrijver gaet voort ende beschuldicht sijn Ed. van dat die inde verga-
deringe van Amsterdam soude ghesept hebben. Dattet beter is datmen let
hoe het met alle de Alliantien tusschen onse nabueren Staet. *Item:* Dat wy daer een
waeckende ooge op hebben. *Item:* En dat wy de handelinghe tusschen Vranckrijck
ende Spaengien niet laten loopen dryven, of wy daer in niet gheintresseert waeren.
Item: Dat desen Staet wel een groote misslach ghehadt heeft dat sy van Munster ge-
gaen is, om dat sy dan allesints kennis af ghehadt sou hebben, en als Middelaer ver-
socht geworden zijn, daerse nu allesints uytgestooten blyft. *Item:* Dattet oock een
groote misslach is dat wy van dese Stadts wegen niet beter en letten op de Negotie in
Oosten, daer yder van onse Nabuyren so na loert, en ons deselve so geerne ontrecken
sou ende daer na trachten, Maer ick vrage alle eerlijcke goede verstanden en
Patriotten of sijn Ed. geen groot ghelijck daer in heeft/ ja een kindt sou
dat oordeelen/ wat comt het stuck vande Comp. hier by inconsideratie?
daer de gemeene Staet ten besten genomen maer groote kost en last van
te verwachten heeft/ sulcx dattet in dat regart te wenschen waer/ dat de
rest van Brasil al me wech was / soo mochtmen sien noch een goet stuck
gelts te krygen om de Comp. haer schulden daer me te betalen. Maer
neen

neen dese Schrijver acht dat voor sulcken grooten misslach en fout / dat hy noodich vindt sulcx in een eeuwige Register te setten/en al de wereldt bekendt te maecken/ besiet wat gecken datter al zijn : Daer na beschuldicht de selve desen goeden Heer noch van dat hy de Ordinaris Ambassade nae Spaengien en Vranckrijck recommandeert, om redenen dat het seer schadelijck is, dat van wegen desen Staet niemant daer en is. Wel / is dat niet wel gedaen/ datmen soo goede saecke recommandeert ? wat valt daer op te seggen ? spreeckt uyt de borst/ soo behoeftmen na u meeninge niet te gissen. Dat voorts de Heer Burg. geen goet contentement en heeft inde hooge ongeschicte demandes van den Pensionaris Boreel, en daer over syn gevoelen seyt : wat is hy daer in te bestraffen?doet hy daer in niet als een eerlijc Regent betaemt? of veel licht wil desen Schrijver daer mede ghelijck als van ter zijde den Pensionaris Boreel een steeck geven/ van dat die te onredelijcke deur anders doet, en verlegen sit met eenighe vaste goederen, die hy met eeren geerne sou verkoopen, een groote zoo mosselen ! Ick vraghe of sijn Ed. geen reden en heeft goede conditien te bedingen eer hy hem so verde buytens lants laet gebruycken ? hy siet hoe 't anderen ghegaen is/ en soude geerne alle swarigheden/ sijn eygen selfs aengaende / in tijdts voorsien / en sijnen staet voor sijn vertreck vast setten/is hem dat niet te prijsen ? Ick wil wel gelooven / dat desen Schrijver soo groote demandes niet en soude doen/ en niet veel minder te vrede soude zijn / dat hy in Ambassade mochte gaen/ maer hy sal 't geluck noch d'eer niet hebben/ en dat spijt hem.

Komende nu tot de derde stem/namentlijck vande Heer Burg. Hasselaer. Die beschuldicht desen bloedt / van dat syn Ed. sich met het advys van de Heer Burg. Bicker confirmeert, ja dat hy soude ghesepdt hebben/ Dat aen de Comp. doch geen salf meer was te strycken : wel ick vraech hem of de Heer Burg. Hasselaer sijn vrye stem niet en heeft/ soo wel als een ander ? wat is hy dan daer over te berispen ? hy seyt sijn ghevoelen / ende spreeckt hy buyten fatsoen ? heeft hy niet ghesien dat alle de groote kosten vergeefs zijn diemen heeft ghedaen ? en datmen niet met allen daer nie heeft uytgherecht ? en waerom soudemen op nieu wederom soo veel millionen in hasart setten ? 't Landt weet sijn gelt wel beter te besteden/ als so te verquisten. Sijn Ed. advys is daerom goet/ Dat beter is datmen de heele kust van Africa voor elck een open set, dat elck een mach varen daer 't hem ghelieft, en oock na Brasil, dan datmen ter saecke vande Comp. desen heelen Staet in een nieuwe periculeuse oorloge met Portug. en haer Geallieerde sou werpen, daer ons niet dan groote swarigheyt uyt kan ontstaen. Ondertusschen weet ick wel dat sijn Ed. daer niet tegen soude zijn / en wel mach lijden / dat de Comp. blijft diese is/ sose haer selven weet te redden buyten kosten vant Lant/ dat hy oock mede gaerne sach dat sy haer verloren plaetsen in Brasil wederom had/ als mede dat de Heeren Staten Generael by tusschen spreeckinghe haer beste daer toe dede/en is sijn Ed. niet alleen van dat gevoelen/maer duysent en duysent met hem. Maer hy heeft ghesept / na 't seggen van desen Schryver/ Laet nu eens sien wat de kryters gewonnen hebben : Ick beken 't is

een

een bespottinge / maer dat staet elck een vry te doen in sulcke ghelegent-
heyt/ als hier vooren bewesen. Maer dit mach niet door den beugel na
sijn seggen/ dat sijn Ed. seght / Dat het maer een hoop kerck-uylen zijn, dieder-
aen vast zijn, en die het spit in't as gewent hebben, wel wat raet hier toe? Heer
Burg. dat is te grof/ de waerheyt wil soo rondt niet altijdt ghesept zijn/
maer 't beste datter van is/ uwe Ed. vraechter niet veel na/ist niet waer?
en sullen alle verstandige aenwijsen datje u meeninge klaer uyt spreeckt/
U Ed. hebt niet te vreesen dat desen Schrijver u daer mede Janhagel
op 't lijf sal jagen/ U Ed. is binnen Amsterdam al te lief en waert. Maer
wat raet met dese beschuldinghe? die gaet een heele Provintie aen / 't is
oock niemant meer als die van Zeelandt selfs te wyten dat de Comp. verlooren is:
maer ick vrage elck een of de Heer Burg. geen gelijck en heeft? en al die
kennis hebben van 't gepasseerde moeten dat getuygen/ en bevesticht sijn
Ed. sijn seggen aldus: Hadden sy eerder inde Vrede geconsenteert, dan soumen
van 's Lants-wegen eerder bequaem geweest zijn, dat secours vande 6000 man nae
Brasil te senden, maer sy hebben altoos dwars tegen Hollandt aengewilt, en nu siet-
men watse gedaen hebben gehadt met den handel te sluyten, en niet te willen dat y-
der een daer sou vaeren, en brengen syn eygen goet, dan haddender luyden uyt dit
landt na toe gewilt, en die souden daer al vast geneftelt ende gewortelt geweest zijn,
en daer souden sy haer op hebben mogen betrout hebben, en op de Portugysen niet,
hadden sy al het lant voor 10 of 20 Iaren om niet op een kleyne regnotie uytgeghe-
ven, sy waren wel baes vande Portugysen ghebleven, en hadmen dat secours vande
6000 man na Brasil gesonden eer de Vrede gesloten had gheweest, men soude noch
inde oorloch moeten wesen en gebleven hebben, want de Zeeuwen soude den Vre-
de dan niet gewilt hebben, alle onpartydige oordeelen hier uyt of die niet ba-
staert zijn: De vordere woorden vande Heer Burg. Dat het verlies vande
VVest-Indische Comp. het behout vande Vrede is, dit moetmen soo verstaen/
dat ist dat de West-Indische Comp. verlooren is/ soo hebben dese Lan-
den daer tegen wederom de Vrede gewonnen/ en dat is al de wereldt be-
kendt/ en wat de woorden aengaen Als het ernst wil zijn, en de Portugies niet
wel en wil, wy konnen het wel weer winnen: Daer by sietmen dat de Heer
Burg. wil seggen / datmen doen verstaen heeft dat het minste voor het
meeste moste wijcken/ dat de generale Vrede en welvaert voor de parti-
culiere vande Comp. gaen most / dat/ als Portugal hem met reden niet
wil laten geseggen/ van aen de Comp. behoorlijcke satisfactie te doen/
datmen dan alles wel wederom sal konnen winnen/ daer mede geeft sijn
Ed. immers ghenoech te verstaen dat hy wel mach lyden datmen de
Comp. als dan daer toe assisteert. Wat valter nu op dit advys te seg-
gen? anders niet vrienden dan dat desen Heer mede van 't ghevoelen is
van de Heer Burg. Bicker/ een groote doodt sonde niet waer? weech met
de Geck.

Comende nu tot het advys vande Heer Burg. Pancras/ die desen
Schryver doorgaens soeckt te bespotten en van kleyn verstant / groote
onwetenheyt en lichtveerdigheyt te berispen / en dienvolgens by de Ge-
meente

meente van Amsterdam daer over odieus te maecken / dat hem nochtans niet en betaemt / laet ons eens gaen sien wat hy daer toe al by brengt / en 't selve mede wat examineren / hy seyt dan / Dat de Comp. is een swaer pack, wel dat is waer / Dat syn outste Soon veel by gheselschap komt en rederyen, wel dats oock waer : dat die verstaen heeft onder de Coopluyden dat den onderganck vande Compag. is den onderganck van 't landt en vande Stadt. dit soude dese Schrijver ons geerne wijs maecken / maer alsoo hy hem schaemt dat selfs te seggen / soo geeft hy dat de Burg. nae / en mach dat voor sijn achste Reden getelt werden / die hy geeft / tot maintement vande Comp. die seecker so slecht is / datse geen antwoort meriteert / laet desen Schrijver of yemandt van dese gecken haer seggen met reden besetten / dan ist tijdts genouch van dat te doen / en soo langh hou ick dat voor een gecke reden / die de alderminste schijn van de waerheyt niet en heeft. Dan noch slimmer stoffe is het dat hy seyt / uyt den naem vande Burg. Dat als de Burg. maer wilden, datter wel hondert tonnen gouts aen goet meer inde Stadt soude zijn in een uyre tijts. *Item :* Datter een ghenerale blydschap sou komen over de heele Stadt. Dit acht ick wil hy seggen / dat als de Burgem. van Amsterdam maer wilde resolveren den oorlogh met Portugael aen te gaen / dat dan d'actien even in die selve uyr hondert tonnen gouts souden opslaen / ende dat daer-en-boven alsulcke blydschap de heele Stadt deur zijn soude / dat dan deses Schrijvers negende en thiende reden zijn / twee grove en plompe logens / die hy selfs schaemt uyt sijn eygen mont te laeten gaen / als wel beter wetende / hoe moet die geck lachen / als eenige dat geloof geven. Daer na soo schaemt hy hem niet openlijck met de Heer Burg. te spotten / als hy uyt des selfs mont seyt : Ick soude mede wel een vrient vande Comp. zijn willen by ghevolch van andere stemmen als het de Heeren soo verstaen konden : willende daer mede seggen dat die goeden Heer een saliveugel is / sijn huyck na de windt haugende / dattet hem al eveneens is hoe gaet / dat hy noch danck noch ondanck daer in wil begaen / als hem soo veel verstants niet toeschrijvende dat hy weet t'oordeelen wat best is / In somma dattet een bloedt is / wat dunckt u behoortmen so van sijn Overigheyt te spreecken ? en die soodanich af te schilderen ? foy ten deucht niet. Dat sijn Ed. soude geseyt hebben : Dat hy andersints oock sou van advys zijn met de Heer Burg. Bicker, alsset te laet sou zijn, en datmen goet gelt na quaet gelt sou werpen : Is daer qualijck aengeseyt ? neen / wat valt dan daer op te seggen ? niet / als alleen dat hy hem submitteert aen 't advys van sijn Confraters / die hy beter oordeel en meer verstants toeschrijft als hem selven / en 't waer te wenschen dat veel andere dat oock so deden / 't geene desen Schrijver vorder verhaelt / dat die Heer daer noch by heeft geseyt / te weten : Maer om datter soo veel bedructe en arme menschen aen vast zijn so sou ick die Comp. oock helpen, maer volgens 't advys van Burg. Bicker wil ick seggen van advys wesen, datmen noch een proef doen sou van een vloot schepen, en met den Pensionaris Boreel oock te spreken of hy gaen wil of niet, 't schijnt dat hy wil seggen / dat desen Heer in sijn hart overtuycht is / datmen de

Compag. moet helpen / invoerende wederom sijn vierde reden / die hier vooren in 't advys van de Heer Burg. Oetges is by gebracht en beantwoort/ voorslaende twee middelen / d'uytsettinge van een vloot schepen/ en 't affenden vande Heer Boreel/ sonder daer by te seggen op wat voet/ of waer heen/ of tot wat eynde / noch wanneer / noch hoe sterck / en dat het vreemste van al is/ dat hy seyt : dat de Heer Burg. Bicker sulcx geadviseert sou hebben, dat nochtans niet soo en is/ of desen Schrijver moet selfs bekennen/ dat hy een leughenaer is. Nu dese twee middelen werden hier eerst gelijck als met een vinger aengeroert/ die ick sal beantwoorden als hy die hier na wat klaerder voorstelt. Dat desen Heer noch soude geseyt hebben / Dat hy van meeninghe is, volgens 't advys van Burg. Bicker dat de Heer Boreel hoorde te vertrecken hoe eer hoe liever , want dan soumen noch binnen dit Iaer een ander Pensionaris ende Bewindthebber konnen maken hoe eer hoe liever noch in dit Iaer eer ick afging te winter, daer mede wil hy hem beschuldigen dat hy t'eenemael hem voecht na 't advys vande Heer Burg. Bicker/en vraech ick desen Schrijver wat hy daer in misdoet ? ist vreemt dat een jonger Heer sich reguleert na 't advys van sijn ouder en wijser Comfrater? en dat hy de selve met sijn stem assisteert waer hy kan of mach? soudet dese Schrijver wel anders maecken in des Heeren Burg. Pancras plaetse zijnde ? maer laet ons voortgaen en besien wat desen Schrijver tot voordeel vande Comp. by brenght / op den naem van de Heer Oudtschepen en Raedt / Symon Verdoes ende Docter Tulp / die hy in dese Vergaderinge als haer Patronen representeert : De selve Heer Symon Verdoes klaecht dat hy dickmael vertoont heeft en gheadviseert hoe het werck vande VVest-Indische Comp. by hem lach, dat hy van Burg. Hasselaer onlangs daerom soo qualijck toegesproken en bejegent was ; dat het hem niet meer en lust so geroskamt te werden ende oversulx ooc den Raet daer mede niet langer op te houden, 't Is heel wel te glooven dat hy dat ghedaen heeft niet siende op 't ghemeen/ maer puur en alleen op sijn particulier Intrest/ en dat sulcken die alle getuygen die/ die Heer kennen/ nu hy het spit mede inde as heeft helpen wenden/ nu soud hy wel willen datmen 't weer redde/ om weder aen 't vatten te komen ; maer wel wijsselijck en verstandelijck heeft de Heer Burg. Hasselaer gedaen/ dat hy hem daer over lustich geroskamt heeft/ en so behoorde alle soodanige bejegent te werden / want haer eygen Intrest verblindt haer/ dat sy de gemeene welvaert vergeten ; maer let wat hier komt : Hy wil alleenlick dit maer daer by seggen en besluyten , datter geen bondige noch waerschynlijcke redenen zijn , waeromme men de Comp. so schandelijck en so trouloosliijck soude verlaten : dit mach dan wel de elfste reden van desen Schrijver zijn/ van datmen de Comp. in maniere als hier vooren geseyt/ behoort te helpen/ maer desen Blacskacck en wint-breecker siet sijn eygen fout niet / en is soo hovaerdich en eygen-waen-wijs / dat hy hem laet voor staen dat hy de wijsheyt alleen heeft/ ende selfs reden ontbreeckende soeckt/ gelijck alle snappers ghewoon zijn/ met groot spreeckken hem te behelpen ; maer mijn lieve man men kendt u wel / 't is met

seggen

ſeggen/ met ſnorcken / met opgheven niet te doen / geeft reden men ſal u antwoorden : en by proviſie ſegghe ick/ dat den Staet van 't Landt niet ſchandelijck noch aenſtootelijck/ veel min troulooſlijck de Comp. ſal verlaten/ haer ſaeck weygerende ſoo hooren op te nemen / maer ſeer wijſſelijck/ prijſelijck en loffelijck ; Maer wat begeert deſe geck ? Datmen met de gerequireerde macht van't landt behoorde te toonen wat ongelijc deſen Staet geſchiet, en dat wy de couragie genomen hebben om een rechtveerdige ſaecke tegens de Con. van Portugals verradiſch geweldt en overlaſt te durven ſtaende houden, en van Godt den Heere den zegen daer af verwachten: Hier laet hy de geck nu kijcken/ die hy dus lange inoe mou gehouwen had / begeerende datmen met Portugal ſal breecken / voorgevende dat de ſaecke van de Comp. directelijck den Staet aengaet/ en dus ſoudent alle de Braſilſche geintreſſeerden met luyt roepen en krijten/ met varen en tieren en qualijck ſpreecken ons geerne wijs maecken/ maer wijſe/ verſtandighe en onpartydige Regenten ſullen haer daer mede niet laten verduyvelen of verſnorcken/ men kendt immers deſe Braſilianen wel : Ick ſegghe dat het den Staet in't minſte niet en raeckt/ haer is geen ongelijck gheſchiet / maer de Comp. oock geen overlaſt/ noch affront gedaen maer de Comp. en ſout daer om geen wijsheyt zijn van haer, dat ſo verkeert op te nemen; en iſt ſaeck dat ſo ſy dat dede/ dat ſy geen zegen van Godt daer by had te verwachten / niemandt als de Comp. is geledeert en gheaffronteert/ en daer is ſy ſelfs oorſaeck van/ en heeft ſy haer gat verbrandt ſy mach op de blaren ſitten/ weet deſen Bloedt wel wat hy ſeyt als hy dus ſpreeckt ? kent hy den oorloch wel daer toe hy raet? en de koſten van dien ? heeft hy alle de ſwarigheden daer van wel overleyt? ſeecker ſoo veel als mijn kat/ hoe weynich bedenckt hy/ dat wy Vranckrijck daer me oock op onſen hals ſou halen/ datter dan wel hondert Zee-Rovers haeſt met Portugaelſche commiſſie/ van alle natien op onſe Straetvaerders / en Spaenſche-handelaers ſoude paſſen/ dat onſe groote viſſcherye geruyneert waer/ en veel andere ſwarigheden meer die ons ſullen ontmoeten / beſiet hoe deſe man hem verloopt/ en vervalt alſo hier mede ſijn twaelfde reden.

Maer wat belanght de goede man de Heer Docter Tulp by / of wat pack moet die op ſijn ſchouderen dragen of lyden datmen uyt ſijnen naem ſeyt ? namentlijck/ Dat hy een uyttermaten liefde draecht tot de Compag. Ick ſeg dat hy daer wel aen doet / en dat elck een / of altijt alle Lijfhebbers van 't Vaderlandt dat behoorde te doen : dat het hem int hert ſeer doet datmen ſpreeckt van uyt en te niet laten gaen de ſaecke vande VVeſt-IndiſcheComp. 't Is wel gedaen / wie doet dat niet ſeer? maer de vraghe is of alle wijſe mannen niet van twee quaden het minſte kieſen / liever dat ghedaen als noch erger / weet den Docter niet dat hy meenichmael gheraden heeft/ een arm of been yemandt af te ſetten en dat verlooren te laten gaen om 't leven van die man niet te verlieſen ? een Vrou op te ſnijden om haer vrucht te ſalveren en diergelijcke ? en is dat ſeker geen lichtveerdicheyt/ als deſen Schryver dat uytkrijt/ maer groote wijsheyt. Maer wat ſeyt

hy

hy meer: want isser oyt by myn leven een swaere saecke in desen Raedt geventileert so is het nu dese. Ick bekendt ten aensien datmen sijn beste doet / om van der Compagnie saecke een questie van Staet te maecken / die de heele Regeringe als haer eygen moet ampleceteren. Hy seyt / dat de derthiende reden mach genoemt werden: Dat met de nalaetigheyt vande Comp. te helpen den Staet betoonen sal, dat wy noch vrede konnen verdragen, noch weten te winnen, noch 't gewonnen bewaren. Ick ghelooff de goede man verstaet hem selven niet / noch weet niet wat hy seyt / soo sal ick daer niet anders op seggen / dat desen Staet so slecht niet en is als hy seyt / en dat sal al de werelt getuygen / alleen is grootelijcx te beklagen datse soo dickwils ghetturbeert wert van Leden en Steden die niet op 't gemeen / maer op haer particulier sien / en haer advysen daer na dirigeren / o waer dat niet / hoewel sou alle dingen gaen en het gemeen floreren en bevordert werden: Voor de veerthiende reden brengtmen by / 't Is immers die Comp. myn Heeren die soo onlangs so befaemt, so machtich geweest, en so treffelijcke dingen gedaen heeft, die den Coninck van Spaengnien aen de hart-ader geraeckt heeft, ja vry wat meer als de Oost-Indische Compag. tot den Vrede ghedwongen heeft: 't Is die Comp. daer hy voor desen so seer voor vresende het eerste twaelf Jarige bestant gemaeckt heeft, om de selve doen te beletten, gelijck het oock dede: 't Is die Comp. die by den onversterffelijcken roem van onse voorzaten, ende eenige voorsittende Heeren hier noch present, daer ick selfs, alhoewel onweerdich een af ben, die hier ghefeten, beleeft en met oogen gesien hebbe, hoe yverich men was om de selve voort te setten, en yder een te nodigen op de voordeelinge conditien die het lant daer by dede ende voorts by hantschrift en zegel met openbaer Octroy, aen hare goede en ghetrouwe Ondersaten gebeden heeft, dat yder daer in syn Capitael sou willeu hazarderen en inteyckenen. Ant. Dat de Comp. aen desen Staet goede diensten gedaen heeft dat is waer / maer also heeft oock gedaen d'Oost-Indische Comp. en de particuliere Capers van dese Landen / ghelijck oock mede sijn Majest. van Vranckrijck / Engelandt / Sweden / en andere / die met Spaengien directelijck of indirectelijck ghekrakeelt en gheoorlocht hebben / maer maeckt dat dit argument goet? neen / heeft de Comp. in haer proceduren niet alleen op haer selven gesien / en wat haer noodich en dienstich was? Jase / so is den Staet daer over haer niet meer schuldich als haer beloofde Subsidie en meer niet / en daer mede moet sy haer vrolijck maecken / ende is de saecke vande Compag. so slecht uytgevallen / wie salmen dat wijten? 't belieft Godt so / en hy en straft niemant onschuldich / kan den Staet tegen Godt? neen seecker. Voor de vijfthiende reden seydt hy / 't Is de selve Comp. myn Heeren, die inden Jare 1629 alsmen den brandt van den Oorloge en de Spaensche wapenen hier uyt dese Stadt, en van uwe spitsen sach opgaen en alles datelijck en vrywillich by ghesetheeft dat sy doenmaels eenichsints in handen hadde, ja die haer eygen victorien en conquesten, achter rugge liet en versuymde, in den apparente noot en de swackigheyt van het Landt te ondersutten en voor overval en 's vyants macht, die int hartje van desen Staet door gebroken was te bewaren. Dat dede oock d'Oost-Indische Compag. en meer andere / sy konde

konde oock niet minder doen/ 't is oock onwaerachtich/dat sy daer door haer eygen victorien en conquesten versuymde / de Heer Waerdenborch wiert alleen een kleynen tijt daer mede opgehouden/ en daer na vertreckende nam hy immers Pharnamboc in/wat konde de Comp. doen doch minder doen? en had hy dat geweygert en ghesocht te excuseren ghelijck desen Schrijver voor geeft / men soude haer met goet recht daer over ghevloeckt, ghelastert en ghescholden hebben, en datmen de tegenwoordige noodt vande Comp. met die van 't Landt doen ter tijdt te samen wil vergelijcken/ dat is een groote misslach / 't Landt hadde doen maer van doen de twee duysendt Soldaten met eenige Ammunitie die de Comp. ghereet hadde en dat voor een kleyne tijdt/ daer tegen heeft het Landt haer gheassisteert met soo veel duysent Soldaten/ met soo veel oorloch schepen en ammonitie so langen tijdt / en noch dunckt dese man dattet niet genouch en is ghedaen/ maer eyscht openbaer oorloch met Portugal / besiet wat ongheschickte menschen en onbeschaemde bussels niet dorven eysschen/ maer ist vragen vry het weygerẽ staet daer by. Hy klaegt datmen de Comp. oneerlijcke en 't heele Landt schandelijcke conditien voor leyt, namentlijck het open stellen vande handel op Guinea. Ant. 't Is so oneerlijck niet als desen Schrijver dat uytkrijt/ veel min 't heele Lant schadelijc/ maer ter contrarie vorderlijck/ want 't is immers notoir/ dat de Comp. geen middelen heeft om dien handel gaende te houden / dat onse Naburen ons die ontrecken / en sesmael stercker daer handelen als de Comp. waer door den algemeene welvaert deser Landen so veel verliest/ dat niet sijn soude dat dien handel open gestelt wiert. Hy gaet voort en pocht/ seggende/ 't Is eyntlijc die Comp. die, so sy in 't midden van haer victorien so waeren gehanthaeft geweest, en so wel gesien by die van de Regieringe, als wel behoort hadde, men hadde voorwaer wel andere effecten daer afgesiẽ, en daer door meer gelux, eere en reputatie aen desen Staet, meer Negotie ende welvaert aen dese Stadt, en veel eerlijcke familien so door 't gehele Landt als voornementlijc ooc in dese Stadt in meerder Rijcdom ende middelen staende gebleven, wat wil hy hier mede doch seggen? Ant. Dat den Staet van 't Landt/ na de inneminge van de Bahia of Pharnambock/ had behooren hier te Lande maer een difencive oorloch gevoert / en de Comp. gestadich met acht of thien duysent man en twintich oorloch schepen geassisteert te hebben / zijnde daer aen niet te twijffelen of men soude daer mede en met de macht van de Comp. te samen ghevoecht / de Coninck van Spaengien in korten tijdt alle sijn West-Indische Landen hem afgenomen hebben. Ick gheloof dat mede / maer dat kon niet zijn. Ten eersten/ om datmen onse maxime van oorloch niet en mocht veranderen. Ten tweede/ om datmen 't Landt niet mocht ontbloten van sijn militie. Ten derden/ om datmen beter hoop hat van onse proceduren hier te lande. Ten vierde/ om datmen de Comp. op die fondamenten niet gebout of opgerecht had/ maer wel dat se met haer eygen macht haer sou behelpen/ diemen oock suffisant genoech achte. Ten vijfde/ om datmen niet en vermach met soo swaere koste van 't Gemeen / de welvaert van eenighe

C　　par-

particulieren te bevorderen/ want (Noteert) dat wil dese Schrijver seg-
gen. Ten sesten/ om datmen met Vranckrijck anders getraeteert had/
sulex dat dit opgheven maer enckel snorckery is/ niet een veest te beduy-
den. Maer hoort noch een notable klachte / Maer in plaets datmen behoort
hadde de Comp. te styven en te stutten, so heeftmen van hier haer altoos tegen ge-
gaen en onderdruct of veracht. Den Staet van 't Lant heeft van tijt tot tijt
meer by de Comp. gedaen als sy schuldich was / 't soude onbehoorlijck
gheweest hebben meer te doen / 't ghemeen most voor gaen/ namentlijck
d' Intrest van de ghesamentlijcke Inghesetenen / daer de Regenten van
Amsterdam altijdt op ghesien hebben / waerom hebben de Fendateurs
vande Comp. niet wijser geweest ? sy hadden int oprechten van dien be-
hooren geconsidereert te hebben / datse met so kleyne middelen haer des-
seynen niet konde uytwercken ; datse int midde daer in soude moeten
blyven steken; gelijck veel wyse mannen dat van eersten aen wel oordeel-
den en te ghemoet sagen / en dan by 't lant te komen loopen / en daerom
hulp en assistentie onbeleefdelijck te soliciteren; dat heeft die van Am-
sterdam en meer andere leden verdroten/ ja al d' Incomste van 't Landt
soudese wel van doen gehadt hebben/ hadtmen haer maer volkomen ge-
hoor gegeven. Sy hadden behooren int oprechten van haer Comp. be-
ter conditie van assistentie met de Heeren Staten ghemaeckt te hebben/
daer na wast te laet ende niet practicabel. Hy gaet noch verder in sijn
beschuldinge/ en taxeert de Heeren Burgemeesters / dat die, wesende ghe-
miscontenteert inde Bewinthebbers , om dat die de Heeren van 't Stadthuys force-
lijc uythielden, en sulcke persoonen tot Bewindthebbers voor stelden die de Burge-
meesters niet aenghenaem waren, en haer daer over aen de Compag. hebben willen
wreecken met het weygheren van haer t'assisteren, met vermaninghe datmen die
menschelijcke passie soo veel niet en behoort toe te gheven, maer de welvaert vant
gemeen ende de Stadt voor al in acht te nemen. Ant. 't Heeft met de Bewint-
hebbers en de Regeerders van Amsterdam gegaen/ gelijckt een rebellin-
ge doch behoeftigen Soon met sijn Vader gaet/ de welcke dagelijcx sijns
Vaders hulpe en mildigheyt van doen hebbende / den selve echter ner-
gens in wil believen/ selfs in 't geen grootelijcx tot sijn beste / jae voorko-
minghe van sijn ruyne is dienende : wat dunckt u ist dan wonder dat de
Vader sijn handt van hem aftreckt ? De Heeren Burgemeesters sagen
wel datse andere Bewinthebbers of Raden van doen hadde / of dat haer
Staet verlooren was / en dien volgens dat al wat het Landt gaf te ver-
geefs was en kosten verlooren / sulex dat haer weygheringh die reden of
oorsaeck hadt / en niet haer menschelijcke wraeck. Voorts de Heeren
Burghemeesters hebben van eersten aen / en deurgaens van herten ghe-
wenscht de welvaert vande Comp. en dien volgens van 't gemeene beste
en van de Stadt/ gelijck sy noch doen/ en daerom ist onnodich haer E.E.
daer toe te vermanen / maer om haer nu voor te leggen / datse als sulck
een Vader wiens voorseyde Soons saecken t'eenemael sijn verloopen/
den selven echter souden willen weder op de been helpen / en sijn verval-
len

len staet redden / en al haer andere ghehoorsame kinderen daer mede te kort doen ja ruyneren / daer meen ick sijn de Heeren Burg. te wijs toe.

De Heer Docter Culp / of veel eer desen schrijver gaet voort ende seyt Maer dat is nu te laet en geleden, het werck opgenomen so als het nu leyt, seg ick, dat het ontrouwelijc gedaen is, so wy so alwillens doch quansuys by opgesmuckte en bedeckte lagen dese Comp. laten vervallen en te niete comen. Ant. Alsoo dit in effecte de elfste reden is / die dese man hier vooren int addys van de Heer Symon Verdoes by ghebracht heeft / soo sal ick hier die niet weder beantwoorden / maer voortgaen en sien wat hy meer seyt / namentlijck / Ic segge dat Godt de Heere aen ons 't huys sal wreecken, dat wy dat opghegaene licht des waerachtigen Euang. so laten smooren en sticken, alleen door een opgenomene verkeerde haet en lust van weer-wraec, dat wy ons woort soo trouloosllijc breecken en niet en houden, noch aen onse eygen Ingesetenen, noch aen de Heydensche Coningen en menschen daer wy alliantie ende verbondt mede ghemaeckt hebben, en die wy nu soo schendich verlaten en ten proy geven aen die wreede en wraecgierige Portugyse natie, welckers tyrannisch Joc sy so gewillich hebben afgesmeten, door ons daer toe de voet gegeven en geloct zijn. Antw. Dit wil dan desen Schrijver voor sijn festhiende reden by brengen / die even soo veel krachts heeft als alle sijn voorgaende / want daer in versint hy hem / dat al wat de Comp. gedaen heeft / dat hy dat voor onse actien hout / van die waerde als alle andere van desen Staet / dat verde van daer is / hy moet weten dat d'actien van de Comp. maer actien zijn van eenige particulieren Ingheseteuen / die geoctroyeert zijn om sulcx te mogen doen / en niet verder sijn de Heeren Staten schuldich die te mainteneren ; maer men soude nu de selve dat geerne wijs maecken / en dienvolgens den heelen Staet haer actien obtruderen / dat in geenderley wijse mach geschieden / so en heeft dan desen Staet den toorn Godts hier over niet te vreesen / maer wel sose haer daer in stack / gelijckmen wel degelijck dat gesien heeft / en wilt ghy dat so klaer en soo naeckt als de Son op den dach sien ? doet u oogen op / of hooren ? doet u ooren op. De Heeren Staten Generael sijn niet meer schuldich / noch en vermogen oock (onder correctie) niet meer te doen / als eenichsints volgens haer belofte de Comp. te assisteren / ende in kas datse met eenige Prince van Europa questie krijcht / de selve met haren wijsen raedt / intercessie en voorspraeck te helpen / hadden die nu niet meer gedaen dese voorleden Jaren / en haer handt vorder daer van ghehouden / soo hadde op desen dach immers de Compag. wederom gehadt haer verlooren Brasil / en behouden hebben al wat sy in Angola en St. Thome opt beseten heeft / dat haer ghepresenteert wiert / wilje klaerder bewijs daer van hebben : maer neen / men perste / jae men dwongh den staet verder te gaen als sy behoorde / en dat heeft het heele stuck verbrot / een goede leeringe / in toekomende. So is dan de Comp. alles te wijten wat hy seydt vande Religie en Alliantien / en niet den Staet. Voorder seyt hy : Ja ic segghe noch dat wy ons aen alle onse naburige Coningen en Princen ten toon stellen, dat wy noch verstandt / of wysheyt en hebben om ons eygen voordeel te konnen afmeten, en ons daer af dienen, want het is te uytermaten deftige en

 schoone

schoone conquesten, die 't besit heeft vant Landt van Brasil, dat hy daer benef-
fens op 't aldersrayste prijst/ oppronckt en beschrijft/ wesende dat sijn se-
ventiende reden. Ant. Wie en wenscht niet van den Raedt van Am-
sterdam dat de Comp. wederom in volkomen possessie waer van haer
verlooren Brasil? Ick ben wel seecker dat sy alle gaerne van herten dat
sagen/ maer daer uyt en volcht niet/ dat sy schuldich zijn/ of dat het raet-
saem is/ de saecke om sulcx te krygen / desen heelen Staet in een pericu-
leusen oorloch te werpen/ die ick van ongelijck meerder swarighept hou-
de als die wy gehadt hebben met den Coninck van Spaengien / en ben
wel seecker dat alle onse nabuyrige Coningen en Princen ons daer over
sullen prijsen. Voor de achtthiende reden brenght dese man dit by: VVat
heeft in tegendeel de Oost-Indische Compag. tegen dese voordelen? voorwaer niet
dat daertegen is te vergelijcken- Willende in effecte daer mede seggen / dat
d'Oost-Indische Comp. by de West-Indische niet en is te compareren.
Ant. Dese disputen hebben wy al lang genouch gehoort/ en die maecken
niet als groote verbittering/ wat de E. E. Heeren vande Regeringe van
Amsterdam aengaet sy wenschten maer dat de Bewindthebbers vande
West-Indische Comp. so goet huys ghehouden hadden als die vande
Oost-Indische Comp. so en soude sy nu sulcken gheklem niet aen haer
ooren hebben/ en so schandelijck niet geblameert worden / en in alle ghe-
valle/ laet het so zijn als desen man seyt / dat en maeckt geen argument
tot bevestinge van sijn seggen. Voorts brenght dese Schrijver noch dese
negenthiende reden by: En wat sal d'Oost Indische Comp. oock van so een noch
machtiger Nabuer, als de Coninck van Portugal met al dese conquesten vande
VVest-Indische Comp. verrijckt sal zijn, te verwachten hebben? niet als gelijck ver-
raet, want ick denck niet, dat yemant int gansche Landt, die maer de minste kennisse
van saken ende eenich oordeel hebben, gheloven sal, dat alle dit verraet buyten des
Conincx voorweten ende beleyt geschiet is, en can hy, dat hy in Oost Indien ons ge-
lijcke tour sal spelen, die anders gelooft is bedrogen, en wil het alwillens zijn. Ant.
Dese man weet langer niet wat hy al by brengen sal / om sijn quade su-
stenu goet te maecken/ by brengende nu d'Oost-Indische Comp. en dat-
men voor de selve in tijdts moet sorge dragen / en te maecken dat in haer
regart / de Coninck van Portugal niet te machtich wert / maer seght
d'Oost-Indische Comp. dat oock is die daer over neffens desen Schrij-
ver mede bekommert? neen/ sy lacht daer mede / en geckt met hem / en
raden hem sijn hooft met haer niet te breecken / sy sullen met Go-
des hulpe beter sorge dragen / dat haer dat niet en wedervaert. Voorts
latet so zijn/ dat den Coninck van Portugal sijn handt ghehadt heeft int
verraet/ wat seyt dat? men ontkent het voor eerst / en in alle gevalle dat
hy dat niet tegen desen Staet/ maer alleen tegen de Comp. heeft te ver-
antwoorden / waer tegen hy andere actien genouch heeft / en taxeert de
Comp. van geen minder foute tegen hem begaen / doch is bereydt daer
over sich met haer te vergelijcken en dienaengaende hem te submitteren
aen haer Hog. Mog. en sijn Majest. van Vranckrijck. Voor sijn twin-

tichste reden brengt desen fraye Advocaet van de West-Indische quade saeck noch dit by: Maer men segt, de Comp. heeft het Landt so veel ghekost dat het schand is, genomen het was soo, waerom is sy ingestelt, ende heeft 't Landt sich verbonden, gelijck het Landt in tegendeel syn voordeel daer afghenooten heeft, en noch meer sou doen, als het de Comp. wel gong, maer wat baet het, ofmen seyt dat de Comp. veel gekost heeft, en men is aen de selve noch veel meer tonnen goudts schuldich van beloofde subsidien. Antw. Ick ontkent wel expressselijck dat den Staet aen de Compag. sulcx noch schuldich soude zyn / en sal desen blaeskaeck dat nimmermeer bewijsen / maer ick segh ter contrarie dat den Staet meer by de Compag. gedaen heeft als sy schuldich was/ ende vermocht te doen/ maer daer leyt de knoop noch niet/ maer hier / of den Staet schuldich is daer over met Portugal te breecken/ en consequentelijck oock met Vranckrijck/ datse seecker Portugal sal helpen alsser water inde zee is so wy dat beginnen; segt my nu waer sijn de Heeren Staten dat schuldich? en ick bid u segt eens waer toe de Comp. is ingestelt/ dat het in u kraem dient / of op u argument past / en ick sal u antwoorden. Maer let hier op eerwaerde Leser / dat desen Voorspraeck vande Comp. met de voorverhaelde woorden sijn een-en-twintichste reden bybrengt/ namentlijck het profijt dat den Staet by de Comp. alreede ghehadt heeft ende hier nae by 't redres van haer vervallen staet noch sal hebben/ daer op ick al lacchende moet vragen/ wat profyten dat het Lant by de Compag. gehadt heeft? want ick weet van geen altoos / hebbende haer incomende en uytgaende Lycenten haer gegeven.

Hier na begint hy wederom te klagen/ seggende: Ende al het gene datmen haer nu eenige Jaren herwaerts gedaen heeft, is so al willens ten ontyden ghesonden geweest, datmen voor s handts wel merckte en sach dat het vergeefsche kosten waren, maer laet de handt eens te degen over 't hert geleyt worden, ende haer tydelijck bygestaen, ende 't verraet en schade by de Portugysen aen ons gedaen, eens tegen gaen, ende hem oock so wel als den Coninck van Den. anno 1645 onse macht te water eens laten beproeven, en syn kusten besoecken, hy sal wel een ander register trecken, ende 't ontweldichde moeten weder gheven. Hier sieje nu niet alleen sijn twee-en-twintichste reden / maer daer beneffens veel schandelijcke lasteringe op onse hooge Regeringe/ daer op ick met ronde woorden segge/ dat hy als een lasteraer daer aen valschelijck liecht / want al de weerelt is genouch bekent dat den fellen winter 't eerste secours ende de contrarie winden het tweede groot secours belet heeft dattet niet eer in Zee gegaen of in Brasil ghekomen is / maer ick vraghe desen Advocaet van qua saken/ waerom datmen die niet t'huys hielt / daermen voors hants naer sijn seggen wel sach dat het vergeefsche kosten waren? en wat hinder dat dat gedaen heeft dat die gesonde macht so laet quam? ghemerckt datse op haer eerst en tweede tocht te lande/ van de vyandt geslagen zijn/ of hy most bescheyt toonen/ datse daer vry van soude gheweest zijn/ hadse daer eer ghekomen/ en dienvolgens met Godt selfs ghesproken hebben/ armen bloedt/ loop geck loop / maer waren de Heeren Staten soo geck/

datse hem wilde geloven ende sijn nieuwe voorslach volgen / o hoe soude hy met al syn mede gecken lachen ! en dat niet sonder reden ? Maer wat slaet hy voor ? een machtige scheepsarmade uytte kusten / en daer mede na de kuste van Portugael te gaen / om den Koninck van Portugael daer door te konstringeren ons Brasil en Angola met S. Thomee aen de Comp. wederom te geven / moje boonen sy rollen als erten ! kent dese man de kusten van Portugael wel om dat hy der so levendich van spreeckt ? oft hy wel de reeckeninge daer van gemaeckt heeft wat dat kosten sal? of hy wel overghelept heeft of die daer in tijdts sal komen ? of hy wel bedacht heeft dat dat niet kan geschieden als met Portugael eerst te breecken? of hy wel gheconsidereert heeft wat schade en hinder dat wy daer by voorseeckerlijck souden lyden ? of hy wel weet dat Vranckrijck haer dat sou aentrecken / ende ons daer over sulcken brief schrijven/ dat wy blijdt toe soude zijn die met schande weer t'huys t'ontbieden ? of hy wel weet dat de winter-maenden voorhanden zijn / datmen met geen Schepen daer op de kust kan houwen ? of hy wel weet dat de Portugysen echter haer vloten na Brasil en van daer seckerlijck wederom weten te senden/ sonder datse van onse oorloch schepen sullen ghenomen werden? te weten uyt en weder inde Tereeras? seker 't was beter dat de Heer Docter hem met sijn patienten bemoeyde als sulcken pernitieusen voorslach te doen.

Maer 't is desen Schryver al evenleens wat hy seyt/ als hy maer den Staet van dese Landen hier aen kan koppelẽ datse resolveren de Comp. met de macht van 't Lant te helpen datse satisfactie bekompt. En hoort hoe soet dat hy haer daer over toe-fluyt/ seggende : Indien men met den Coninck van Spaengien voor desen Treves gemaeckt hadde , men soude ghemeent hebben een goede saecke gedaen te hebben, al hadse voor 30 jae 50 Jaren bedongen geworden, ende nochtans heeftmen door 't verduren , en op 't aennemen van dien onverganckelicker en Ho. memorie Syn Ho. den Heer Pr. van Orang. noch een Jaertgen op een Jaertgen de handt inde beurs gesteecken, ende inden oorloch gebleven, het welc onse palen ooc sedert so heeft uytgeset, so veel Steden doen winnen, en onsen roem ende macht by alle Coningen soo onseggelijc ghemaeckt , dat het ons ghebaert heeft die glorieuse vrede , die wy in spyt van die 't benyden , hebben gesloten. Laet ons dan ooc volgen den goeden yver en de genegentheyt van alle de andere Leden in Hollandt, ja vande meeste int generael. Synde dit alsoo deses Schrijvers drie-en-twintichste reden. Ant. Maer Heer Docter weetje wel watje segt? dese saecke en gaet den Staet van 't Landt niet aen / maer eenighe particulieren/ daerom versinje u als ghy dat vast set / waer toe dan alle dese opghepronckte / gheblanckette en waerschynelijcke redenen by ghebracht ? en u soodanich te houden als of wy met een algemeene brandt te doen hadden ? laet dat point eerst voor gaen en by de Provintien int generael ende die van Hollandt int partieulier rypelijck examineren / of de questie die de Comp. met Portugal heeft / haer directelijck toucheert of niet/ en spreeckt dan so alsje nu doet als dat vast geset is/maer swygt so lang : wat gaet de Regeringe van Amsterdam dat aen / dat de meeste

steden

steden soje secht gesint zijn / de Comp. na u voor geven te helpen? mogen sy daerom haer niet weygherich stellen? alse in haer conscientie dat niet billich / noch dienstich / noch doenlijck vinden en oock buytens tijdt en voor als noch te ontijdich? seecker Domine Doctor gelooftme je bint te voorbarich en met een blinde passie ingenomen.

Hier naer gebruyckt desen Pleyter noch subtielder vont om den Staet van 't Landt tot syn voorslach te brengen / seggende voor sijn vier-en-twintichste reden. 't Sal maer met eens suyr te sien by den Portugies gedaen wesen, ja ic durf my versekeren, so dese Vergaderinge van dage wil besluyten, ende daer by blyven, namentlijc of door de rechtveerdighe wapenen van Godt de Heere de uytcomste te verwachten of de voorghestelde en van de Portugies overghenomene conditien van accoort voor de VVest-Indische Comp. te bedingen, dat hy eer veerthien dagen wel andere tael sal houden, en soomen maer tot een armeren come van die 24 schepen, en assistentie van secours aen de Comp. geve, het behoorlijcke accoort sal aengaen en wel haest getroffen worden, ja gelooftmen dat hy van nu af daer toe al gelast is, al seyt desen Ambassadeur dat syn Con. het niet sou connen presteren, om dat syn Gemeenten het niet souden willen toe-laten, met welcke sotte antwoort sich niemandt en behoort te laten payen, als zijnde maer om met de Staet te spotten by-gebracht, maer laet ons eens de tanden toonen, hy sal wel dadelijc te borde comen, daer hy nu uyt dese twee-spalt en gedurich vruchteloos scheyden van de vergaderingen van Hollandt syn meesters profijt is soeckende ende onse swacheyt leert kennen. Is dat niet wel geslupt? Ja! maer de Regenten van Amsterdam / ick meen d'oudste en beste verstanden weten wel beter / en laten haer so niet muylbanden / sy zijn al te wijs en te kloeck daer toe. Desen Schrijver denckt had ick u maer so verd dat ghy dese twee-voudighe resolutie naemt / so had ick u verd genoech / so waerje vast aen den oorloch met Portugal / en most die rocken dan wel alleen voort afspinnen voor de Comp. De Heeren weten wel beter dattet met eens suyr te sien niet te doen is / of ghedaen sal zijn / noch dat de Portugies in veertien dagen op die genomen resolutie / geen andere tael sal houden / noch dat op het armeren vande schepen den Ambassadeur haest het accoort sal aengaen / of dat hy van nu af daer toe al gelast is / of dat hy wel haest te borde sal komen als wy maer onse tanden wilde toonen. Maer sy syn ter contrarie seeckerlijck bericht / dat den Ambassadeur tegenwoordich geen last altoos heeft van met de Compag. te handelen / maer dat hy die over een maent verwacht / niet twijffelende of die sal van die natuyr zijn / dat de Comp. haer Brasil haer sal wederom gepresenteert werden met de vrye trafijcke op Angola / St. Thome en andere plaetsen op de kust van Africa en meer niet / ten ware noch yets over haer geledene schade / en houdt dat voorseecker / dat so de Compag. meer eyscht of daer mede niet wil te vreden zijn / datter niets sal ghedaen werden / jae dat Portugal sal verwachten watmen van deser zijde daer sal tegen doen / en houde ick 't daer voor dat Portugal daerinne van Vranckrijck wert ghestijft. Nu vraech ick alle wijse en verstandige Liefhebbers van 't Vaderlandt / of de E. E.

Regee-

Regeeringhe van Amsterdam 't nu qualijck voor hebben? voor my ick kan niet anders als hoochlijck haer Ed. daer over loven / dat wat langsaem gaet.

De voorseyde Heer Doctor vindende goet sijn voorgaende seggen/met eenige andere beweechlijcke maniere van spreecken te verhalen/ seyt als volcht: Laet ons dan eenmael door 't beweechlijc jammeren van soo veel duysenden beschadichde menschen eene troostelicke ende onser Voor-ouderen aert sinaeckende mannelicke resolutie nemen, en 't geene ons met trouloosheyt en verraet is ontnomen, met de rechtvaerdige wapenen weder trachten te winnen, ende Godt de Heere bidden om een genadige uytcomste, ende men sal sien hoe de aensichten van alle uwe trouwe ende gehoorsame Ondersaten sullen verblydt wesen, juychen ende met alle ootmoet ende eerbiedigheyt met gebogen knien van den hemel het besluyt des selfs verwachten, U myn Heeren die de eer hebt van Burg. voor desen Jare te zijn op hare handen dragen, en alle teyckenen van ootmoedt van eere ende respect bewysen: laet ons het vorder verlies ende ruineren van soo veel noch staende familien ende herten, die door hoope gevoert worden, voorcomen. En mach daerom dit sijn vijf-en-twintichste reden wel ghenaemt werden / die desen Schrijver gebruyckt om sijn sustenue te doen aen-nemen. Dan daer op valt wederom dit tot antwoordt / dat desen Staet niets / veel min met trouloosheyt en verraet is ontnomen / maer wel de Comp. dat wat anders is/ en dien volgens is al die reden en 't versoeck ter onbehoorlijcke plaetse ghesproken / ende soude dien volgens / de wapenen van 't Landt onrechtveerdich zijn/ so sy dat dede. Niet alle maer de geintresseerde onderdanen souden daer door verblijdt zijn/ en Godt dancken datse 't Lant so int net hadden gekregen. De Heeren Burghemeesters sijn oock wel wijser datse met sulcke praetges haer souden laten verleyden/ den heelen Staet te bedwingen / en alle ongeintresseerde te verkorten / ooch souden sy daer door den vloeck van 't ghemeen op haer hals halen / ende ist oock maer een enckel geswets/ datmen voor geeft dat daer door het vorder verlies en ruin van veel noch staende familien soude voorgecomen werden, want 't is groot abuys dat de actien in corten tijdt driemael en meer sullen beter werden als die nu zijn, somen in desen Raedt maer een goede ende vaste sonder weder te kreucken resolutie wil nemen, gelijck desen Schrijver nochtans voor geeft. De rysinge daer hy van spreeckt acht ick niet/ men heeft voor desen op de resolutien van de gesonde assistentie dat mede gesien / maer wat duyr hadt dat? geen/ op de tijdinge vande quade succesen vielen die op haer ouden prijs en noch lager.

Nu voor sijn sesentwintichste reden mach dese wel getelt werden/daer hy seyt: Hoe kan dat oock langer sonder grove en tastelijcke schande, ende ondeckinge van eygen wraec-gierigheyt opghehouden en tegen ghesproken worden, daer dese Stadt immer niet mach clagen van armoede ende onvermeugen, also het dagelijcx in yders oogen is wat sware ende kostelijcke wercken worden aengenomen, ende wat assistentien van gelden aen vreemde Potentaten worden gedaen, en daer wy immer so wel als andere Steden als noch door Godes zegen de middelen ende macht hebben

hebben om dat te connen doen, wat sal ons dan schorten by die goede voorgaende Steden onse stemme van een vast en onveranderlijcke crachtighe bystandt aen de Comp. te doen, te voegen, en daer mede 't ghewicht van de gantsche vergaderinge van Hollandt te doen hellen, die handen slaen aen so vervallen saeck vande VVest-Indische Comp. Domine Docter nu spreecktje van een krachtige bystant aen de Comp. te doen / waer in Brasil / tot maintenue van hare Forten aldaer? wie heeft daer wat tegen? is dat niet alreede vast ghesett? maer meenje om eenighe Jaeren langh een vloot van 24 of 36 oorloch schepen daer-en-boven Jaer in Jaer uyt op de kust van Portugal te houden / en dien-volgende met dat Rijck absolut te breecken/ alle onse trafijcke daer mede af te snyden/ onse groote visscherye te ruyneren / en te veroorsaken datter hondert groote Rovers op onse Straetvaerders sullen gaen passen/ ende dat al op de goede Gemeente te leggen/ soo seg ick dat ghy met geen goede geest beseten zijt/ als ghy dat drijft: Godt wil de E. E. Regeringhe van Amsterdam daer voor bewaren. 't Is oock de verkeerde wegh ingegaen / maer laet de Heeren Staten begaen / sy sullen wel maken dat de Comp. met gemoede alle eerlijcke satisfactie gedaen sal werden/ 't is met hert lopen niet altijdt te doen. Den Treves met Portugal gaet haest uyt/ en gelooft my Portugal sal ons noch al van doen hebben/ men moet sijn slach waer nemen / ende soo Portugal al niet wilde / soo moetmen door Vranckrijck dat sien te weegh te brengen / of door andere middelen dat sien uyt te wercken. Altijt den oorloch dient ons niet.

Nu komen wy tot het advys van de Heer Burg. Geelvinck / Die na 't seggen van desen West-Indische Comp. voor-spraeck / ghesegt soude hebben: Myn Heeren ick ben van advys met de Heeren Burgemeesters, ende datter aen de VVest-Indische Comp. geen helpen en is: Is dat een doot-sonde dat hy sijn ghevoelen uytert? staet hem dat niet vry te doen? en wat is daer aen missept? Ist niet ooch-schijnelijck so? geven al de groote en menichvuldige assistentien aen de Comp. gedaen en dat al te vergeefs/sulcx niet te kennen? Is dese derde voorslach wel van een hayr beter stof als de voorgaende? neense; Dat de Heer Burg. voorts van advys is: Dattet daerom beter is datmen hoe eer hoe liever accordere van de kust van Guinea, hy wil seggen/ om alles op te stellen, op dat een yeghelijck mach varen daer hy wil. Is dat niet een nootsaeckelijck gevolch daer van? men segt ghemeenelijck tijdt verlooren veel verlooren / de vreemde Natien nemen vast dat vaer-water in: en daer siet de Heer Burg. op / en sou dat gaerne beletten/ en onse Ingesetenen die profijten toe-voegen. Voorts dat hy seydt dat de Stadt van Amsterdam niet alleen van dat advys is, maer dat oock die van Schiedam dat mede soo oordelen. Is dat niet de waerheyt? men wil arkar daer me spotten dat Schiedam hem tegen soo veel groote en machtighe Steden opposeert? maer 't is nochtans waer dat die Stadt een ghesont oordeel daer in heeft / als hem op de Portugaelsche Sout-handel en de nootwendigheyt van dien voor onse groote visscherye beter als yemandt verstaende: men moet oock weten dat sy op 't gemeen sien/ daer d'andere

re Leden vrees ick meest op haer eygen of op eenighe harer Burgheren particulier sien / en daerom die saeck hooch drijven. Maer: men wil Schiedam mede beschuldigen / van dat het van een Burgemeester gheheel geregeert wert/ ende dat die dat soo drijft om dat hy een Schip met harinck en touwerck na Portugal heeft gesonden: seecker de pot wil de ketel verwijten datse swart is. Lieve man swijght hier van vry stil/ 't waer te wenschen dat alle Steden 't exempel van Schiedam volgden/ en een onpartijdich gesont advys gaven / watmen nu ter tijt in dese ghelegentheyt van saecke/ best behoort te doen/ namentlijck: Datmen de Portugies den oorloch sou aen doen alleen in Brasil, namentlijck datmen de Comp. daer alleen behoort te assisteren. En al wildemen dat nu so noch niet verstaen/so sal den tijdt noch komen datmen dat voor het best advys sal oordeelen nu gegeven te zijn/verwacht maer den tijdt/die is een goede meester die ons dat leeren sal.

Desen Oorlooghs en Compagnies Geck / brandende van spijt tegen alle die Heeren vande Regeringhe van Amsterdam / die swaerhoofdich zijn met Portugal te breecken / door een machtige Scheeps-armade op haer kust te senden/ weet niet wat hy al aenrechten wil / om alle de selve by de goede Gemeente van Amsterdam suspect en gehaet te maecken/ja waert mogelijck om de selve met schande van 't Stadthuys te jagen en uyt de Regeringe te schoppen; soeckende alle de selve tot dien eynde voor een deel slecht-hoofden / malle gecken/ jae broers / eygen-baetsoeckers/ onverstandige buffels en diergelijcke personen voor al de wereldt uyt te krijten/ die de plaets/ die sy bekleden/ niet waerdich zijn/gelijckmen dat insonderheyt siet by d'advysen/ die hy voortaen stelt ghegeven te zijn / by de Heer Symon de Rijck, d'Heer Huydecoper, d'Heer Ian Cornelisz. Vlooswijck, d'Heer Roelof Bicker, d'Heer Pol en d'Heer Docter Lambert Reynst. Want in plactse dat hy had behooren by elck sijn advys gestelt of verhaelt gehadt te hebben oock des selfs redenen/ die sy daer van hebben gegeven/ tot bevestinge van dien/ so verhaelt hy datse in plaetse van sulcx te doen/d'eene dese en d'andere die malle praet tot haer groote schande soude by-ghebracht hebben/ by foute van eenige goede redenen te hebben om haer advys daer mede t'onderstutten. Gelijck hy dan oock aen d'ander zijde ter contrarie sijn uyterste beste doet/ om alle die Heeren op 't groot ontaer te setten/ te verheffen/ te prijsen/ voor extraordinaire wijse mannen en uytsteeckende personen uyt te blasen / die 't nae sijn seggen met de Compag. houwen / of die van dat ghevoelen zijn / datmen behoort om harent wil een nieuwen oorloch aen te nemen tegen Portugal / maer wat danck hy by de selve daer mede heeft verdient/kanmen licht vernemen alsmen die hoort spreecken: want inder daet doet hy alle de selve groot onrecht / jae blameert haer op 't hoochste en dat daer mede dat hy haer tot aenraders en Autheuren soeckt te maecken van soo een onchristelijck/ barbaris/ en dese Landen so ondienstelijcke ja schadelijck werck. Doch dit overgheslagen laet ons voortgaen en de particuliere advysen vorder by der hant nemen en examineren.

De Heer Symon de Rijck zijnde van advys met de Heer Burg. Bic-
ker/ dat de Compag. niet en is te helpen / ſoude/ nae 't ſeggen van deſen
Coppiſt voor reden daer van gegeven hebben : Ja wel myn Heeren ſoumen
nu weer dus drae in een oorloch comen, en wy zijnder noch qualijck uyt, myn dunct
ick ben een man van 48 Iaren , en heb den oorloch al langer gheſien , als veel vande
Heeren alhier, ende weet beter wat den oorloch in heefr. Antw. Wat valt hier
op te ſeggen tot verkleyninge van deſen goeden Heer ? ſeecker niet an-
ders als dat het geen vol ſlagen reden is : 't Is waer/ maer vol van ſub-
ſtantie. Ten eerſten ſeyt hy/ dat hy een out ervaren man is/ namentlijck
van 84 Iaren. Ten tweede dat hy van d'oorloch goede experientie heeft/
en ten derden / dat hy daer in veel van d'andere Heeren paſſeert. Drie
pointen daer alle oude Raetsheeren in diergheliicke ghelegentheyt haer
mede beholpen/ ende die alle wijſe Raden hooch geacht hebben : Jae ick
ſoude konnen vragen/ of eenich Coninck of volck wel opt den Raet van
haer alderoutſte Raetsheeren misluckt is ? en of ter contrarie den Raet
van haer jonghſte Raets-luyden haer niet altijdt qualijck bekomen is ?
want dat heeft de Coninck Reehabeam en het Roomſche volck beleeft/
en dient ons tot een exempel / dat wy mede behooren den Raet van onſe
outſte Heeren te volgen en niet van de jongſte/ en dienvolgens deſen nieu-
wen oorloch achter wegen te laten. Maer wat reden ſeyt deſen Coppiſt
dat deſen Heer meer ſoude ghegheven hebben ? Dattet ſo met de crijch niet te
doen is : dat daer te veel toe moet ; en onder andere oude Soldaten en geoeffent
volck : Wel ſijn dat redenen om daer mede te geeken ? en die Heer voor al
de werelt daer over een geck uyt te krijten ? gelijck deſen valſche Coppiſt
ſeyt : ſeecker mijn dunckt dat het deftige redenen zijn / en dienen in veel
Romeynſche ende andere hooch vermaerde Krijchs-Overſten oratien
vindt beſchreven. Maer wat raet hier toe ? hy ſoude geſeyt hebben / dat
hy noyt ſin gehadt heefrinde Combinatie : Antw. 't Is leugen/ en al hadt hy
't geſeyt/ ſo en waſt noch niet buyten propooſt geweeſt / alſo hy daer mee
heeft willen ſeggen/ dat hy daerom geen ſin daer in gehadt heeft/ om dat
daer onder d'eeuwigheyt van onſen oorloch geſocht wiert. Dat hy met
de woorden ten coſt niet deugen te kennen geeft. De vordere propooſten
die deſen Coppe ſchrijver verhaelt/ als had ick in den ſlach van Ingelmunſter
niet ſulcken ſnellen paert gehadr, dat ick het ontreden hadde, ick ſou ſo lang den oor-
loch niet gehanteerr gehadr hebben. *Item* : Ick heb al de oude Cornels al ghekendr.
Item : Ryhoven de Gouverneur van Bergen en ic hebbe dickmaels neffens menkaers
zy geſeten. *Item* : Ende Ruychhaver en Helling , die hier binnen , noch daer 't Bier-
dragers huyſgen ſtaet, wierden doot eſteecken, die heb ick ſo wel ekent of wy broers
waren. *Item* : Ick heb te lang met de Soldaten om-gegaen , terwyl ick Commiſſaris
geweeſt ben van de monſteringh. *Item* : Nu luſt het my niet om een Iaer levens 10
of 12 dat ick noch heb te leven. *Item* : Voor al myn dienſt aen de Stadt ghedaen ſou
ick wel in ſtilte als Bewinthebber willen leven : Dat ſijn al t'ſame enckele ver-
dichte leugens/ niet waerdich eenighe verantwoordinge : wat kindt ſou
dat niet me ſo verſtaen ? maer neen/ 't is deſen Laſteraer maer ghedaen
om

om desen goeden ouden Heer en Raet van Amsterdam voor sulcx af te schilderen als nae hier voor heb geseyt. En alle die hem kennen weten wel/ dat hy diergelijcke redenen over hem heeft/ maer op heel andere tijden/ als die wel te propoost komen.

Even op de selve wijse handelt desen Coppeerder met de Heer Huydekooper/ op de welcke hy alle sijn fenijn soeckt te werpen die hy in 't lijf heeft/ en dat alleen om dat hy tegen de Combinatie is geweest/ ende de Comp. van West-Indien nu in haer versoeck tegen is/ twee doodtsonden/ na 't seggen van desen man/ die niet en zijn te vergeven. Daerom heeft hy verdient voor een weet niet ja geck en labroer of voor sulcx als ick hier voor heb ghesept/ uytgeroepen en afgheschildert te zijn voor de heele wereldt. En siet wat hy in deses Heeren advys noch wil seggen / namentlijck dat de Heer Burg. Bicker voor heeft de Compag. van West-Indien te dooden/ en dat tot voordeel van d'Oost-Indische Comp. soo om de Combinatie daer door te weeren als uyt wraeck-gierigheyt datse voor desen daer na ghetracht heeft / als zijnde grootelijcx te duchten/ dat d'Oost-Indische Comp. by de selve in tydt en wijle groote schade soude lijden/ openbare valsche leughenen / en enckele verdichselen van desen bloedt; so wel in't regart van de Heer Burgem. Bicker als dat de Heer Huydekooper dat soude geseyt hebben. Maer neen / desen man ghelooft al watmen hem seydt alst maer tot nadeel van d'een of d'ander is die't niet met hem en houden: malle geck/moet daerom desen Heer voor sulcx by u afgeschildert werden / als hier vooren is geseyt? met leugens hem verwytende / dat hy in plaets van syn advijs te geven op't geproponeerde/ en syn redenen van dien / den vollen Raedt verhaeldt soude hebben/ hoe dat Teuling sijn Neef, en Spex sijn Cosijn is. Item: Dat hy met haer dickwils naer Goudesteyn en so na de Bildt is gegaen. Item: Dat hy nu daer twee Hof-steden heeft heel fraeytjes beplant. Item: Dat als de Comp. van West-Indien in Brasil vast was, datse dan lichtelijck met binnen schepen aldaer een bequaem treck-pat of een ovet-toom na de Zuyt-zee soude konnen maecken, om van achteren in Oost-Indien te koomen, om die vaert heel te bederven. *Item:* Dat Monf. Vinckeboons den Architect dat eerst sou afteycken, dat hy wel dicwils daer op gelet heeft, dat waer de West-Indische Comp. begint te nestelen, dat daer alles bedorven wort, en ten laetsten dat hy niet en twijffelt of de Heer Burg. Bicker sal oudt Burgem. blyven: al t'samen so plompe en grove leugens datmense met handen kan tasten/ want een puyr-steecken geck en soude sodanige malle propoosten insodanige eerwaerde Vergaderinge niet uytslaen/ ick late staen de Heer Huydekooper / als desen valschen Coppist ons nochtans gaerne soeckt wijs te maecken. En al te spottelijck beschuldicht hy sijn Ed. van lichtvaerdigheyt/als hy verhaelt dat die soude twee-voudich en tegen malkanderen strijdende advys ghegeven hebben / namentlijck van de Comp. haer versoeckt af te slaen/ op 't vast vertrouwen dat de Heet Burg. Bicker oudt Burg. sal blyven, of andersints haer te helpen volgens 't advys van de Heer Burg. van Waveren, en kan ick my niet genouch verwonderen over deses mans groote

bitter-

bitterheyt tegen desen Heer / hy moet hem voorseecker d'een of d'ander quade dienst gedaen hebben.

Nu koom ick tot het advys van de Heer Jan Cornelisz. Vlooswijck die desen lieve Coppist niet weet hoe hy hem schandelijck ghenouch sal tracteren/ om dat die ghesepdt soude hebben: Heer Burg. de VVest-Indische Comp. is niet te helpen. *Item:* De Burgery is moe en mat van geven. *Item:* 't Schatten en 't scheeren sou nummermeer een end wesen. Wel spreect desen Heer sijn meeninge niet recht uyt? staet hem dat niet vry? wat misdoet hy daer aen? niet met allen/ ist niet de vierkante waerheyt dat hy seyt? want de Comp. kan in eeuwigheyt niet geholpen worden somen haer raet volcht en haer tegenwoordich versoeck toe-staet en volcht / heeft nu desen goeden Heer daer me verdient / datmen hem ter saecke van die bespot? en uyt-roept voor een malle geck en voor een man die t'eenemael op sijn eygen siet? ist wel te glooven / dat hy in die eerlijcke vergaderinge vertelt soude hebben/ dat hy te nacht te Cortehoef op syn Hof-stede gheweest was. *Item:* Dat de Turf geen gelt en gou. *Item:* dat hy daer geklaecht sou hebben / dat hy te VVoerden van d'erffenisse van syn Gerrit breur so veel most geven, en eyntlijc dat hy niet veel tegen 't versoeck van de Compag. sou zijn, als hy verseeckert waer dat hy ten saecke van dien geen belastinghe sou lyden, maer dat het Landt de penningen daer toe noodich op sou nemen, alwaer 't tegen de penningh festhien. Al t'samen enckele verdichte leugens/ maer 't spyt desen Falsaris dat desen ouden Raedt met sijn mede oude Confraters stemt.

Als desen Coppeerder of veel eer Copy-dichter syn gal oft fenyn tegen de drie voornoemde Heeren Raden / om datse tegent quaet voorstel van de Comp. haer hadden gestelt / heeft uytgespogen / en syn dingen daermede so wel meynt gedaen te hebben / dat haer advijs in geen consideratie sal komen: so kompt hy met syn ouden sanck wederom voor den dach/en tracht de E.E. Regeringe van Amsterdam op nieu tot syn voornemen te disponeren / ende dat met heel andere woorden als hy voor desen gebruyckt heeft/op hope/so de voorgaende geen kracht genouch hadden / dat hy daermede de toehoorders soude bewegen/gebruykende daer toe 't advijs van de Heer Hendrick Dirckſz Spiegel, seggende dat die soude geseyt hebben. Mijn Heeren als ick bedenck en met ernst overweech hoe schendig dat de VVest-Indische Comp. van de Portugysen bedrogen is, zijnde dat sijn 27 reden. Antw. Weet ghy wel ghy Coppist wat ghy segt? soud ghy daer wel reden van kunnen geven? Ick meen wel neen / hebt ghy de Portugysen wel gehoort in haer defentie? hebt ghy wel ghehoort hoe qualijck dat sy vande Comp. getracteert zijn geweest? en wat rechtvaerdige oorsaecken sy gehadt hebben om te revolteren? daerom spreeckt so bout niet meer/ voor en al eer ghy beter gheinformeert zijt; De Wijseman leerde sijn Soon eerst seecker van een saeck te zijn eer hy daer van sprack. Maer genomen de Portugysen hadden de Comp. al schendich bedrogen / wat gaet den Staet van 't Landt dat aen? niet met allen/ veel min vermach die dan haer dat so veel aen te trecken/ als ghy wilt dat sy sal doen; maer laet hooren wat segje meer: En dat den roem en luyster van het heele Lant daer

door

door verduyſtert ſal werden, zijnde ſijn 28 reden. Antw. Wel wat raeckt
d'actien of d'affronten die de Comp. lijt of aenghedaen wert den Staet
van 't heele Landt? ſeecker niet met allen / maer die gaen haer alleen
aen: Och hoe gaerne ſoudemen dat nu ſo duyden / maer neen ghy komt
daer niet toe/ den Staet is te wijs / en ſal haer ſulcke fluytges niet inde
handt laten ſteecken / jae ick ſeg ter contrarie / dat den roem en luyſter
van het heele Landt daer door verduyſtert ſal werden/ datſe u ſaecke ſoo
hooch aentreckt/ als ghy gaerne ſaecht. Noch hoor ick u ſeggen/Dat alle
Potentaten den wegh ſal werden geweſen en de mont waterich gemaect, hoe wy int
beſt vande Vrede ende inde gewenſte ruſte, door partiaelheyt ende tweedracht die-
men altoos in de Staet, ende tuſſchen Stadt ende Stadt ſal connen zayen, ſullen con-
nen worden t'ondergebracht. ſijn 29 reden. Antw. Deſen kakelaer ſchaemt
hem niet alles by te brengen wat hem voorkomt oft ſluyt of niet: en wie
is d'oorſaeck van deſen twiſt en tweedracht? iſt niet de Compag. met al
hare aenhangers? die den Staet van 't Landt met ghewelt deſe nieuwe
oorloch aen placken willen / en dat ſonder fondament / en acht ghy die
twiſt ſo groot en van ſo groote conſideratie? Ick ſeecker niet/laet eenich
Potentaet daer op het eens met ons beginnen / ick wil hem wel verſeec-
keren dat hy 't hem niet bedancken ſal / noch dat niemandt na hem veel
luſts ſal hebben die wegh te gaen/ noch dat ſijn mondt waterich ſal wor-
den/ om ons t'onder brengen. Och vriendt! waer mede moochje doch
u hooft breecken? Noch derft deſen man ſeggen: Ende geconſidereert ooc
dat de ſchade hier in deſe Stadt door die ſchelmſe verraderye van Port. van ons ſelfs
't ſy aen Ouders, Broeders of Bloedtvrienden op 't hoochſte is raeckende, en noch
meer luyden nu noch met hoopen ſtaende hier nae ſal doen breecken ende t'onder-
gaen. Syn ontſeggen: Ant. 't Is onwaerachtich dat Amſterdam de ver-
raderye van Portegal / of de ſchade vandien directelijck raeckt/ de ſelve
geconſidereert als een mede lidt van den Staet van 't gemene Landt /
maer wel de particulieren / daerom maeckt beter onderſcheydt als ghy
ſpreeckt in de vergadering van de Stadt of 't Landt: want als een me-
de-burger geconſidereert / ſegt gy dat wel: maer als een lit vande Re-
geringe qualijck. Noch ſeydt hy: Datter noch meer luyden met hoopen ſtaen,
die nootſaeclijc ſullen moeten breken en ondergaen, ſo men de Comp. niet helpt.
Al weer zyn ouden praet: Ant. Wat luyden doch? vrient ghy raeſt: ghy
weet niet wat ghy ſecht/u ſeggen is ſonder bewijs. Neemt dat het Lant
den oorloch tegen Portugael aen-neemt / van waer zullen die daer door
geholpen werden / die by foute van dien anders zullen moeten faileren?
ontbindt my de knoop eens; ick weet ghy kont niet / en met dees beuſe-
lingen ſoecktmen den Staedt te bedriegen: maer ick hoop't zal haer niet
lucken. Dat de weſt-Indiſche Comp. een groote welvaert in de Stadt bracht, dat
geloof ick mede / ſo deed' de voorgaende Treves mede / maer daer uyt
en volchde niet datmen deſelve moeſt continueren / en hondert alſulcke
exempelen / ſoude ick u konnen voorleggen / ghy onderſchept 't ghemeen
niet van 't particulier / ende daerom ſluyt u concluſie int alderminſte
niet:

niet: Datmen om redenen by u hier vooren verhaelt en by de Heer Tulp gededuceert: de behulpelijcke hant aen de Comp. met alle ernst behoort te slaen, en op het spoedichste met alle ander leeden dencken op een vigoreus secours, en bestante macht van scheepen op de cust van Portugal te senden, ende voor al de werelt door een manifeste bekent te maecken de wetticheyt van onse wapenen, ende het listich beleyt van de Portug. Want als meermaels ghesepdt / de West-Indische questie en gaet directelijck ons (dat is den Staet van 't Landt) niet aen. Maer desen geintresseerde met al syn aenhangers soude ons / dat is den Staet/dat gaerne wijs maecken. Dat zyn Bedriegers!

Belachelijck ist dat hy seydt. Ende alsoo ick doch uyt de advysen van de vorsittende Heeren, die van contrarie gevoelen zijn, niet hebbe hooren seggen noch by-brengen, eenige redenen of sy sijn genoechsaem en beter vvederleyt by de Heer Tulp, soo sal ick &c. den armen bloet / prijst hem selfs / want hy heeft het van doen: maer hy weet niet dat eygen loff stinckt. Wat reden heeft hy hier vooren bygebracht die niet grondich wederlept zijn? sulx datmen niet seggen mach dat ghy een halve reden hebt/ om u questie goet te maken: ende geef ick alle verstandige dat te oordeelen.

Maer laet ons hooren wat deesen Coppist / op den naem ende onder 't advijs van den Heer Cock by brengt. Als ick de vvaerheyt sal seggen mijn Heeren, 't is al vry vvat guyte-vverck met die Portugies. Ant. Neemt dattet so is / wat gaet dat den algemeenen Staet aen van 't Landt? raeckt dat niet alleen de West-Indische Comp.? Ergo u conclusie slupt al wederom niet. Alsser niemant vvyser vvas als ick, ick sou hem oock al op sen Cornelis spreeckende, moeten moris leeren, en Spec-Jan eens op syn cust gaen besoecken. Godt loff datter wyser luyden aen 't Roer staen / als desen Coppeerder en de syne / die onsen Staedt maer soecken te ruyneren.

Maer hoort wat hier voorgeslagen wert: Maer ic sou niet verstaen te langden. Hy wil raden maer een Zee-vloot uyt te rusten / om daer me op de kust van Portugal te gaen. Maer ick vraeg hem of hy de kust wel kent? en of hy wel weet dat in de maent van Octob. Novem. Decem. Janu. Febr. en Maert op de kust geen scheepen houwen kunnen? waer toe die dan daer heen gesondē om de maets die anders te winter leech sullen lopen / aen de kost te helpen/ met stil inde Bay van Calis te leggen / en de Somer te verwachten / weet ghy oock wel mijn vriendt datter tegenwoordig geen slechter advijs kan gegeven werden/als dat voor de Com. noch schadelijcker voor 't Landt en de particulieren van dien?

Doch desen Coppist hem selven in't schryven bedenckende / spot selfs met syn advocaet/ de Heer Cock/en schelt hem uyt voor een rechte weetniet / en een malle geck; fraeye stucken / van soo te gecken met soo een persoon van qualiteyt. Ick schaem my te hooren dat hy soude ghesepdt hebben. Dat de Portugysen te erg zijn; datse al de hase-paetjes kennen: Datmen ons volc als het de schric in't lijf krijcht, niet en kan aen de man crygen, alsse eens vervaert ghemaeckt zijn: Dat hy dat al te vvel siet als hy altemet savonts de ronde doet, ende insonderhept: Dat hy hem voorts confirmeert met het advijs van

Burge-

Burgemeester Graef, die noch acht stemmen achter hem sat; al t'samen
puyre en valsche logens/ alleen gheintenteert om desen Heer voor al de
werelt sodanich af te schilderen/ als ick heb geseyt. Foey! wat schande-
lijcke daedt.

Komende nu tot het advijs van de Heer Burg. Bas/ die desen logen-
achtighen schryver mede tot de Comp. van West-Indien voor-spraeck
maeckt/ laet ons eens hooren hoe dit luyt: Ja mijn Heeren ic vveet de noot
van de Comp. en comter geen hulp, soo isse verlooren. Ant. Sy had moghen
maecken en beter toesien datse in sulcken noot niet had gekomen; 't is
haer eygen schult: zy is genoech gewaerschout geweest: de hulp die sy
eyscht is 't Landt haer niet schuldich/ oock 't Landt ongheraden jae op
't hoochste schadelijck/ en van te groote consequentie: andere en beter
hulp isser als dese diemen eyscht; de Zeeusche Raedt slacht alle haer
voorgaende/ sy deucht niet/ is vol van particuliere sucht/ en soomen die
volcht so salmen 't hier naer al te laet beklagen: 't waer thienmael beter
de Comp. verloren te laten gaen al die gevolcht. Maer wat seydt desen
Coppist meer? Dat dan het Landt ooc een van syn armen sou verliesen. Antw.
Armen bloedt! u bloodt seggen gelt niet/ geeft reden daer van/ maer die
hebt ghy niet/ seecker sou 't Landt geen beter armen hebben/ soo waster
ellendich me ghestelt: maer 't is hem te vergeven/ hy weet niet wat hy
seyt/ en geeft syn onverstandt selfs te kennen/ als hy seyt/ oft dan wel ghe-
maeckt sal zijn en weet ic niet, voorseecker verstaeje 't niet/ maer ick denck je
sit met een deel actien belammert/ en datjet daerom so hert drijft op dat
die daer door thien of twintich ten hondert souden opslaen/ en u also van
schade bevryen.

Wat de Heer Elbert Pater aengaet onsen Copy-schrijver wel weten-
de dat hy op den naem van desen Heer/ als selfs Bewindthebber zijnde/
niet veel soude konnen by-brengen tot voordeel vande Comp. dat slot of
credit hadde/ so brengt hy op des selfs naem niet anders in als Ic wou wel
dat alle dingen wel waeren, en dat de Heeren malcanderen verstonden, ic ben belo
goet voor de Comp. woorden daer niet in en steeckt om hier te debatteren.

Laet ons nu 't advys van de Heer Joris Backer by der hant nemen/
die na ons Schrijvers seggen deftige redenen soude hebben by gebrocht/
en de selve eens by 't licht van den dach gaen besien/ als/ Ick can niet anders
sien of de Comp. van VVest-Indien is seer schendich vande Con. van Port. bedrogen:
Antw. Daer slaen ick al grooten twijffel aen/ ick hoor u wel seggen/
maer niet bewijsen/ en ismen schuldich u om u schoon aensicht te geloo-
ven? dat ghy de rechte gelegentheyt wist hoe 't hem alles toeghedragen
heeft/ ghy sout so niet spreecken/ maer ick denck ghy hebt van u Vrient
niet anders gehoort. Ghy segt: Alhoewel het verre gecomen is met haer ver-
loop, so dunckt my isser noch wel reders aen, ende helpen: Dats waer/ maer men
most geen Zeeusche raet volgen/ die deucht niet/ en ghelijckse nimmer-
meer yet gedogen heeft/ maer Hollandtsche raet/ en insonderheyt Am-
sterdamsche die is onpartijdichst en daerom oock de beste. Maer wat is

u voor-

u voorſlach ? Datmen op het ſpoedichſte 24 bequame ſchepen geteet maeckt, of ſchoon den Ambaſſadeur al weder quam met preſentatien en ghenegentheyt van te willen handelen, en alſo met den degen in de vuyſt accorderen, want men heeft gedurich geſien, dat ſo haeſt alſſer een ſcherpe reſolutie by de Provintie van Hollandt heeft ſchynen te willen vallen, dat hy altoos beter coop gegeven heeft. Ant. Hier vooren is meermaels aengeweſen dat die voorſlach niet en deucht/ en is daerom niet noodich dat op nieu hier wederom te doen / ſoo ſoude oock Portugal even ſoo veel haer daer van ontſetten als d'oude luyden van de molochen inde hoven : Om Portugal bang en vervaert te maken / daer ſien ick nu niet veel raets toe/nu ſy haer Braſilſche Comp. heeft opgherecht : te meer om dat ſy by openbaer oorloch tuſſchen ons en haer/ ons ſo veel ſchade kan doen als wy haer / en wat iſt noodich met de degen in de handt te accorderen ? laet de Compag. haer eyſſchen eerlijck inſtellen/ 't ackoort ſal wel getroffen werden/ ſonder dat:daer-en-boven vermogen de Heeren Staten dat nae mijn oordeel niet te doen/ want als meermael geſeyt/ het Gemeen is aen 't particulier ſoo veel niet verbonden. Maer ick bid u mijn Heer/waer heeftmen dat gedurich geſien, dat hy altoos beter coop ghegeven heeft alſſer een ſcherpe reſolutie voor handen ſcheen te zijn. Want ick weet maer van eens/ namentlijck/ alsmen ſprack van groot ſccours dat over ontrent anderhalf Jaer na Braſil is ghesonden / en wat miraeckel heeft dat ghedaen ? ſeecker gantſch geen / en ſoo ſout nu wederom gaen/ alsmen u raet volchden/ daerom en is die gantſch niet geraden : even ſo ſlechten reden iſt die hy by-brengt om de Regeringe van Amſterdam te bewegen tot ſijn voornemen / zijnde dat ſijn 29 argument / namentlijck/ Ende dunckt my dat deſe Stadt voor al tot alle expeditie te water behoorde te inclineren, om het leven inde negotie, die daer aen vaſt is, en om dat de luyſter van deſe Stadt is gecomen en tot noch toe aengegroyt, en ſtaende gebleven door den Coophandel ende Scheep-vaert. Antw. Wel ſo heeftmen van qualyck gedaen na u ſeggen / datmen Vrede met Spaengien ghemaeckt heeft / want daer door is gecesſeert de equipage of uytruſtinge van ſo veel oorloch ſchepen. Ay ſegme eens/ wat proffijt ſou de negotie van Portugal / de ſint Weseſoutvaert / de Straets-handel / den handel op Spaengien onſe groote Viſſcheryen en conſequentelijck oock den handel en fabrijke van veel onſer manufacturen uyt die equipage trecken / alſſe daer door alle t'ſamen ghenouchſaem bedorven ſoude werden ? een lieve raet/ een ſchoon argument/ je meuchter geerne me proncken.

Het advys van de Heer Cornelis Jacobſz. Wayer / ſal ick over ſlaen om dat hy geen reden geeft van ſijn ſeggen. Myn Heeren als ick nae de conſcientie ſal ſpreecken , ſo dunckt myn datmen de Comp. niet behoorde ſo te verlaten, ic ſou verſtaen datmenſe ſou helpen. Noch oock dat hy ſich niet en verklaert op 't geproponeerde van d'uytſettinge vande 24 oorloch ſchepen. Anders wie en verſtaet niet datmen de Comp. behoort te mainteneren en te helpen / doch behoudens d'eer en reputatie en welvaert van deſen Staet of d'algemeene welvaert van dien.

Maer wat brengt desen Coppijst al meer by op den naem van de Heer Franck vander Meer / namentlijck dit : Myn Heeren 't is noch tijdt en men can de Comp. helpen : wie ontkent dat ? maer niet so ghy 't gaerne saecht/ u Zeeusche raedt deucht altijdt daer niet toe / maer somen die int werck stelde so sout noch al erger en erger daer me worden/siet op de voorgaende Zeeusche voorslagen. Wat seyt dese man meer ; Alst de Heeren Burgemeesters maer en belieft : maer d'oudtste en wijste Burgemeesters verstaen dat so niet/ die sien dat werck wat dieper in/en waert dat ghy so grooten intrest in de Comp. niet en hadt / ghy sout mogelijck oock beter verstant hebben/ maer waer toe dese rediten ? ghy brenght niet nieus voor den dach. Oock als ghy secht : Dat ghy de verraderye van den Con. van Portugal niet sout connen verdragen. Antw. Ja / waert dat den Staet van 't Landt het eygentlijck betrefte/ maer nu gaet dat de Comp. aen / even soo weynich als het Landt betrefte de questien die de Oost-Indische Comp. in Oost-Indien gehadt heeft met so veel groote en machtige Potentaten/ even so weynich toucheert haer de questie die de West-Indische Comp. met Portugal en die van de Bahia heeft ; en ick vraech u / hoedanich hebben haer de Heeren Staten Generael gedragen inde questien en krakelen van de Oost-Indische Comp. Ant. niet anders als Middelaers/ en so behoorden sy inde questie vande West-Indische Comp. haer mede te dragen. Dat desen bloedt desen Heer doet seggen / Dat den Staet vant Landt daer is aengelegen, Te weten datmen Portugal / als versocht wert/ op 't lijf valt/dat is een openbare logen/en hier vooren klaerlijck ter contrarie betoont.

Nu laet ons gaen en eens besien de redenen die desen Coppeerder op de schouderen van de Heer Burg. Graef leyt : die soude ghesept hebben/ na syn seggen : Myn Heeren, de ontstelteniſſe ende bedroefheyt vande meeste Burgers en Coopluyden is seer groot in dese Stadt, over de ſchade die yder lijt of selfs of ſyne Vrienden. Antw. Dit is al wederom den ouden sangh/ en lang beantwoort/ maer neemt dat de halve Stadt van Amsterdam afgebrandt was / en dat daer over met reden de meeste Burgers en Cooplupden daer over ontstelt en bedroeft waren / maeckt dat een argument dat den Staet van 't Landt dat schuldich is te repareren ? geensints/ die schade gaet de particulieren aen. Van gelijcke stof is dat hy seydt door den ſlimmen handel vande Portugysen : want de Compag. was de wacht bevoolen / 't gong haer aen/ sy hadde mogen beter toesien. Dat hy daer nae raedt tot het equiperen vande 24 ſchepen ende noch daer-en-boven van tien anderen, en 't selve wederom met nieuwe opgesochte woorden voor stelt en op pronet dat dunckt my niet noodich meer te debatteren en te beantwoorden/ also hier vooren dat overvloedich is gedaen. Even so weynich sluyt het dat hy dese uytrustinghe hier op fondeert : Om datmen door de wapenen moet trachten weder te krygen, dat met ſchoone woorden niet en ſal becomen werden, ja al kondemen praten gelijck Brugman. Antw. Wat wilt ghy weder hebben ? 't heele verlooren Nederlandts Brasil ? heel Angola ? en 't Eylandt van St. Tho-

St. Thome ? Brasil sult ghy hebben/ maer 't andere niet/ dat sal u Portugal niet weder gheven al waert dat ghy houdert schepen uyt-rustede: doet wat ghy wilt / ghy sult niet meer krijgen als den vryen handel aldaer/ volgens 't contract met Mendoça gemaect/ meer komt de Comp. oock niet toe/ sy heeft oock niet meer van doen/ ende verklaert u dat ghy daer op sluyten wilt/ ghy sult wel haest d'accoort zijn: maer neen ghy soeckt het accoort niet/ maer het vier van on-eenicheyt meer en meer op te stoocken/ om daer u profijt mede te doen: en zijt so blindt gelijck oock al u Zeeusche Confraters of so opstinaet dat ghy niet en siet of sien wilt/ dat so ghy langer wacht al sulcke conditie aen te gaen / dat ghy op 't lest blijdt toe sult zijn d'actie vande Comp. te verkoopen. Wat de rest aengaet dat desen Heer soude gheseyt hebben / alsoo daer niet substantieels meer in en steeckt/ sal ick om kortheyts halven overslaen.

Aengaende 't advys van d'Heer Roelof Bicker Jacobsz. om dat die soude geseyt hebben: Dat al het gelt in't water ghesmeten sou zijn datmen aen de VVest-Indische Comp. te kost leyt, so is desen Coppist daer over so verstoort/ dat hy niet en weet hoedanich hy hem sal affronteren / beliegende hem dat hy soude alle die vande Comp. voor een hoop kaele bruyers uytghekreten hebben/ en die geduerich gemaent ende geexecuteert worden / 't geene onwaerachtich is/ voorts seydt hy niet meer als de waerheyt aengaende de onkosten/als men daer me soodanige Vloot sou uyt-rusten.

Belangende 't advys van de Heer Witsen/ alsoo desen Schrijver niet nieus op deses Heers tytel by-brengt/ so valt daer oock niet op te seggen.

Comende tot de item van de Heer Corn. de Vry/ die duydt desen man na/ dat hy geseyt heeft: Al ben ick Bewindthebber vande Oost-Indische Comp. so dunct my soud het sondt en schand zijn, datmen de Capitalen van so veel onnosele en schamele VVesen en VVeduwen en so menich bedruct huyshouden van Godsalige Predicanten en Ouderlingen en vrome Burgers so ten instal en verderf sou maken, daermen met een eenich goede resolutie die dadelijck de helft kan doen beter worden: Zijnde dit sijn 30 reden. Antw. Wie en sou de Comp. niet geerne geholpen sien? maer die eenighe resolutie diemen wil datmen sal nemen / dient eer om de saeck van de Comp. desperaet te maecken/ als te helpen/ behalven dat het sond en schand soude zijn voor den Staet van 't Landt die int werck te stellen/ oock andere kosten verlooren/ met soetigheyt/ door intercessie van de Heeren Staten Generael moet den vervallen Staet vande Compag. gheholpen werden/ en niet door een nieuwen oorloch met Portugal aen te nemen / die is te vol van veel swarigheden/ so sluyt dan dese reden oock niet/ het welcke desen Coppist oock wel siende/ daerom desen Heer voor sijn slechten dienst gaet beschimpen/ seggende: VVat aengaet die binne-vaert daer myn Confrater Huydecooper af spreeckt, dat most niet wesen, ick sou versoecken datter Commissarisen vande Oost-Indische Comp. na toe soude ghesonden worden om inspectie oculaer te nemen: daer uyt datmen kan afnemen / datmen noch met alle die Heeren hier naemaels sal gecken/ die haer beste gedaen hebben voor de Comp. en dat/ dat haer

 loon

loon ſal zijn : ick laet ſtaen dat deſen openbaren logen niet waert is eenige beantwoordinge.

Maer de Heer Poll die heeft het in deſen Coppiſten ſin al te ſeer verpeutert/ om dat hy met de Compag. niet en ſoude gheadviſeert hebben/ ende daerom ſoude hy geſeyt hebben/ 't Syn maer een hoop St. Stevens geuſen, ick kender noch al veel vande O teyckenaers, hebben ſyer gat verbrandt, ſy meugen op de blaren ſitten, leugens met hoopen/ die Heer is te wijs om op die tydt al ſulcke woorden te ſpreken/ maer ſiet ſoo ſoecktmen alle eerlijcke Magiſtraets perſonen te affronteren die niet met deſe dolle en onverſtandige menſchen me willen ſtemmen/ en van de ſaeck vande Comp. een queſtie van Staet willen maken/om meerder ſwarigheyt voor te komen.

Int advys van de Heer Gerrit Reinſt / niets zijnde om te debatteren ſal ick het ſelve overſlaen.

Gelijck oock de advyſen vande Heer Barent Schellinger en de Heer Symon van Hoorn/ om gelijcke redenen.

Wat het advys vande Heer Cloeck aengaet/ dat die geſeyt ſoude hebben dat het malligheyt is te dencken dat de Comp. niet te helpen ſou zijn, dat ſegh ick oock/ maer meent deſen Heer door het voorgeſlagen middel/ ſoo ſegh ick dat het malligheyt is ſulcx te dencken. Dat hy vorder heeft geſeydt/ Coningen, Staten ende Republiquen laten geen dingen om de koſten, al wat ſy beſtevene konnen hoopen ſy te bezeylen, ende als die maxime by apparentie had moeten waer weſen, wy hadden hier niet geſeten, is int alderminſte niet waer noch waerſchijnelijck/ die Heer is al te wijs en voorſichtich en al verſiende en al te groote Liefhebber vande Vrede ende ghemeene welvaert/ om ſo te ſpreken/ ende ſo te adviſeren in ſoodanige gewichtige ſake/ als daer is om een heel nieuwen oorloch aen te gaen.

Dat de Heer Cornelis van Dronckelaer/ ſoude gheſeyt hebben/ dat hy hem niet genouch konde verwonderen vande ſlechte redenen van die tegen de voorſlach vande Comp. hadden gheadviſeert, ende inſonderheyt die het ſecours vande Comp. willen binden ende of toeſtaen of achterhouden door inſicht ende verdienſte van perſoonen, alſoo het ſelve behalven de impertinente, noch is ſich ſelven tegenſpreecken, en een gepretendeert quaet met erger te willen ſtraffen. Antw. Al mede leugens met hoopen/ deſen Heer weet wel beter/en dat de Comp. niet en meriteert datmen om haerent wille wederom in een heel nieu over zeeſche oorloch ſou treden/ daer hoort al te veel toe / dat is van te groote conſequentie.

De vordere Heeren Raden als de Heer Doctor Lambert Reynſt/ende andere niet hebbende geadviſeert/ daer op yets te ſeggen valt/ ſal ic daer mede oock afbreecken/ en den Leſer het oordeel bevelen/ van 't geene tot voordeel van de voorſlach vande Compag. is gheſeyt en daer tegen/ niet twijffelende of alle Liefhebbers ſo wel vande Comp. als 't gemeene lant ſullen met my voor beſt vinden/datmen ter ſake vande Comp. den algemeene Staet van 't Lant niet en behoort in een nieuwe ſware oorloge te werpen die ons mogelijck ſwaerder ſou vallen als die wy met den Con. van Spaengien gehat hebben. EYNDE.